

Katoliški glas

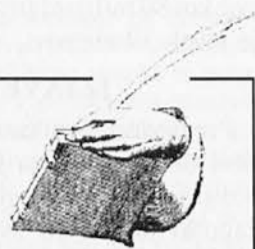
Settimanale - Spedizione in abbonamento postale - Pubblicità inferiore 50%

Redazione - Uredništvo: Riva Piazzutta, 18 - 34170 Gorizia - Gorica - Tel. 0481/533177 - Fax 0481/536978

Poduredništvo: 34133 Trieste - Trst - ul. Donizetti, 3 - Tel. 040/370846 - Fax 040/633307 - Poštni t/rn 10647493 Zadruga Goriška Mohorjeva

TAXE PERÇUE	GORIZIA
TASSA RISCOSSA	ITALY

NAŠ UVODNIK

Šolski problemi v manjšinskem ogledalu

V zadnjem obdobju se v manjšinskih medijih, šolskih in političnih krogih veliko razpravlja o problematiki slovenskih šol, s posebnim ozirom na znane ukrepe šolskih oblasti o njihovem združevanju v okviru izvajanja načrta o »racionalizaciji« šolske mreže na vsedržavni ravni. Ti ukrepi so nujno spodbudili manjšinske kroge, da so se lotili stvarnega soočanja z dejanskim stanjem slovenskih šol, ker zgolj protesti in načelno nasprotovanje ne rešujejo problemov. V mislih imamo predvsem prizadevanje Šolskega odbora, v katerem so zastopane vse politične in družbene komponente, da z najbolj perečimi šolskimi problemi pismeno seznanijo italijanskega šolskega ministra in ga zaprosijo za sprejem.

Ta pobuda za navezavo neposrednega dialoga z najvišjimi šolskimi oblastmi v državi je v vseh pogledih pozitivna in neobhodno potrebna. V teh 50 letih po obnovitvi slovenskih šol v Italiji se je stvarna podoba manjšine občutno spremenila, kar se odraža tudi na področju šolstva. Res je, da nas ščitijo oziroma bi nas morala ščititi določila Posebnega statuta in osimskega sporazuma, vendar si moramo biti na jasnem, da so spremenjene razmere opravile svoje, kar bo težko v celoti nadoknaditi. Potrebno je, da mimo vsega manjšina prevzame pobudo v svoje roke. Potem se bodo morale šolske in druge oblasti izjasniti do njenih predlogov in zahtev.

Drugi sklop vprašanj zadeva odnos šolskih uslužbencev (učiteljev, profesorjev in drugih) do šole kot takšne in njenega konkretnega delovanja na raznih ravneh. Imamo deželno šolsko komisijo po zakonu Belci-Škerk, ki verjetno ni izkoristila vseh možnosti poseganja v problematiko naših šol. Težave so tudi pri imenovanju v razna strokovna telesa in komisije v šolski upravi, pri raznih natečajih in podobno. Če smo vsaj nekoliko avtokritični, moramo priznati, da takšna nerazpoložljivost za sodelovanje povzroča težave in nelagodje pri raznih upravnih dejavnostih. Poleg tega daje priložnost za očitjanje, da ni dovolj poslušna za redno delovanje po zakonu predvidenih institucij. Primereno bi bilo tudi, da se ne bi otepali sprejemanja odgovornejših nalog in funkcij, ki nam po zakonih pripadajo.

Skratka: za uspešno delovanje naših šol se je potrebno zavzemati tako za posodobitev obstoječih struktur kot za izkoriščanje vseh obstoječih zakonskih možnosti.

a.t.

Še bomo vztrajali!

Ljubljanski tednik Družina tudi letos objavlja fotografije letošnjih slovenskih novomašnikov: skupno jih je 32. V tržaški škofiji sta bila posvečena dva novomašnika, v kratkem bosta še druga dva. Slovenski del tržaške Cerkve ni imel svojega novomašnika od leta 1963, v Gorici pa je bil zadnji posvečen pred šestimi leti.

Mi pa vztrajamo v molitvi. Zaupamo v Gospoda, ki je edini gospodar vinograda in le On pošlje svoje delavce, kogar si sam izbere. Mi zaupamo v Njega, zato bomo vedno vztrajali v molitvi s sedanjim zaupanjem, da bo le prišlo leto, ko nas bo uslišal. Saj je naročil: prosite Gospoda žetve, naj pošlje delavce...

Za sedaj naj se širi število molilcev in naj se okrepijo molitve izrecno v ta namen. Pritegnimo v to molitev celotno tržaško in goriško skupnost!

Sveta Ciril in Metod v znamenju bratstva kristjanov

Na sliki srečanje sv. Cirila in Metoda, očetov tradicije slovanske in pravoslavne Cerkve, s sv. Benediktom, patronom Evrope in očetom zahodnega meništv. Spodaj: srečanje med papežem in patriarhom. Resnica Cerkve je enotnost različnih, zblizanje vzhodne in zahodne duhovnosti.

V koledarju se ju spominjamo 14. februarja na dan smrti sv. Cirila in pa 5. julija. Pravoslavna Cerkev pa ju slavi z različnim datumom.

Njuno ime nam je sicer dobro poznano, malo pa vemo o njiju in bistvu njunih osebnosti. Prežeta sta bila z veliko vero, da sta čutila potrebo jo oznanjati tudi tistim, ki Boga ne poznajo. Za dosego tega cilja sta sprejela nase težo mnogih žrtv, težav in nasprotstev. Kot pionirja sta orala ledino za vero in kulturo narodov, med katere sta se namenila. Postala sta oznanjevalca vere slovanskim rodovom.

V znamenju te vere in ljubezni sta bila sposobna združiti različne pojme: zblizala sta Vzhod in Zahod pod vodstvom edinega Petrovega naslednika; postavila sta temelje kulture, ki bi izhajala iz korenin in izročila ljudstva. V duhu krščanskega pojmovanja dostojanstva vsakega človeka sta se z ljubeznijo do malih zavzela za tedaj prezirane rodove. Bila sta velika inovatorja in pionirja v več smislih. Zavzemala sta se za uporabo narodnega jezika pri vzgoji in v bogoslužju. Marsikaj sta pretrpela zaradi nasprotstev, a sta le prejela priznanje pri tedanjem papežu Hadrijanu II.

Naj izprosi trdnost v veri predvsem v deželah, kjer sta delovala, in v Kristusovem imenu zblizanje obeh Cerkva.

d.j.

V Bosni se vojna spet zaostre

Te dni smo priče krvavim dogodkom v Bosni, ki nas ne vznemirjajo več, saj smo jih žal že vajeni. Iz Bosne nam prihajajo podobe mrtvih ljudi; med temi so morda samo še otroci tisti, ki nas vznemirijo. Prav zato smo v teh dneh malce bolj pozorni na dogajanje v Bosni, saj prihajajo vsak dan novice o srbskih granatah, ki morijo nedolžne ljudi, med temi največkrat otroke na igriščih in v vrstah za prepotrebno vodo. Televizija nas dela imune in nedovzetne za globlja čustva in razmišljanja.

Vse prevečkrat se že čutita utrujenost in nezmožnost zdrave presoje, ko vsega naveličani govorimo, da smo vojne v Bosni že več kot siti. Zato ne preseneča, da marsikateri kristjan na glas govori, naj se iz Bosne vsi umaknejo in pustijo vojskujoče se strani, da same opravijo z vojno. Nesramnost in sramota takega razmišljanja je v tem, da tako govorjenje ni človeško, kaj šele, da bi skušalo razumeti globlje resnice o vojni v Bosni in o vsaki vojni.

Vsi smo neme priče poloma Organizacije združenih narodov in še posebno njenega vodje Ghalija, ki s prvinsko nesramnim arabskim

občutkom trguje s človeškimi življenji in z vojno na Balkanu. Neprijetno smo bili presenečeni, ko so časnikarji ugotovili, da so se Francozi in najbrž tudi OZN za svoje modre čelade v srbskih rokah na tiho pogajali s Srbi in jim za njihovo izpustitev gotovo tudi kaj obljubili. Še bolj nas boli dejstvo, da so Srbi dejansko vsak dan bolj zmagovalci v tej vojni in so za vsako premirje tudi nagajani, tako da cinična trditve, ki govori o tem, da bodo Miloševiću - krivcu za vojno in njenemu začetniku - prej ali slej dali Nobelovo nagrado za mir (če mu bo le uspelo prepričati bosanske Srbe, naj nehajo z vojno), slej ko prej drži.

V ameriški reviji TIME, ki velja za najboljši in najboljše informiran tednik na svetu, gotovo pa za najbolj prestižnega, je v zadnji številki na zadnji strani objavil svoj esej znani Henry Grunwald in ga naslovil *Ko ohranjanje miru ne deluje*. V znanim anglosaškem zgoščenem in suhem slogu, ki včasih meji že na cinizem, razlaga, zakaj OZN in predvsem ZDA ne uspeva ohranjati miru nikjer na svetu. Na kratko: zato, ker to preveč stane; in to ne samo v denarju, ampak predvsem v človeških življenjih, ki jih pred-

vsem Američani niso pripravljeni žrtvovati več za nikogar, včasih še zase ne.

Vojna v Bosni se bo torej nadaljevala gotovo še naprej in še vrsto let, kot realistično pravi veliki izvedenec za orožje, strategijo in vojne prof. Luttwak: »Srbi so videli, da se jim splača nadaljevati vojno, saj so bili za vsako ozemeljsko zmago nagajani; gotovo pa niso nikdar dobili nobene kazni, saj je embargo precej simboličen. Ustavili bi jih lahko samo z močnim vojaškim posegom, česar pa nihče noče storiti; ker vedo, da jih ne bo nihče nikdar za nobeno grozodejstvo kaznoval, bodo še naprej delali, kar bodo hoteli.« Tako izvedenec, ki ga poslušajo cel svet.

Mi pa še dodajmo, da je bivši vodja Unproforja, britanski general Ross, ki se je vedno fotogenično nastavljal kameram v Sarajevu kot vodja modrih čelad, pred vsakim letalskim napadom na srbske postojanke prej dvignil telefon in poklical Srbe ter jim točno povedal, kaj in kdaj bodo letala Nata napadla. Toliko, da boste tudi vi videli, da nas imajo s temi smešnimi modrimi čeladami za norca! (Jurij Paljk)

(dalje na 3. strani)

Elieva izkušnja poslanstva

V času preroka Elija je bila v Izraelu velika nevarnost češčenja tujih bogov. Ljudje so omahovali in se obračali na dve strani. Zaradi tega jih je Elija postavil pred dejstvo: »Če je Jahve Bog, hodite za njim; če pa je Baal, hodite za njim!« Da bi Elija prepričal ljudi, da je Bog Jahve, je stavil z Baalovimi preroki. Dobil je on. Ko so ljudje to videli, so padli na obraz in govorili: »Jahve je Bog! Jahve je Bog!« Elija je nato kaznoval Baalove preroke, da ne bi več zavajali ljudstva. To dejanje pa je bilo zanj usodni korak.

Jezebel, žena kralja Ahaba, ki je častila Baala, se je hotela maščevati nad Elijem. Ker se je on tega ustrašil, je zbežal, da bi si rešil življenje. Šel je v puščavo. »In ko je prišel tja, je sedel pod bodičevje in si želel smrti.« Gospodov angel ga je bodril: »Vstani in jej! Sicer je pot zate predolga.« Elija ga je ubogal. V moči te hrane je bežal štirideset dni in štirideset noči do božje gore Horeb. Tam se je skrival v votlino in tudi prebival. Nato je Gospod nagovoril Elija: »Pojdi ven...« In še: »Vrni se na svojo pot po puščavi...« Gospod ga je namreč poslal nazaj, od koder je prišel. Poslal ga je oznanjat, pričevati za Jahveja; poslal ga je izvrševati svojo voljo. Elija ga je ubogal. Vrnil se je, kakor mu je rekel.

Elija je delal to, kar mu je naročil Gospod: izvrševal je njegovo voljo. Zaradi tega je bil preganjan. Njegovo življenje je bilo v nevarnosti, zato je bežal. Kaj to pomeni? Ali ni imel dovolj ljubezen, da bi si upal umreti za Gospoda? Ali pa Gospodu ni bilo po godu, da bi Elija umrl? Najbrž velja slednje, kajti ko je Elija v svojem obupu prosil Gospoda, da bi mu vzel življenje, ga leta ni uslišal. Pustil je sicer, da je bežal, kamor je hotel in dokler je hotel, toda ni dopustil, da bi umrl. Ko je Elija dospel do tega kraja, ga je Gospod ponovo ogovoril. S tem, da je poslal nazaj Elija, mu je dal vedeti, da je zadovoljen z njegovim poslanstvom in pričevanjem. To je Elija opogumilo. Kljub preteči nevarnosti se je vrnil.

Vsak človek (mož, žena, oče, mati, duhovnik, redovnik, redovnica...) je na tak ali drugačen način preizkušen na svoji poti. Včasih je lahko preizkušnja tako velika, da začne oseba izgubljeni upanje nad seboj in svojim poslanstvom. Ko pride do konca svojega bežanja, spozna, da je zašel. Z upanjem se vrne na svojo pot, čeprav morda z bolečino v srcu. Zaveda se, da je tista pot njegova in da Gospod želi, da bi hodil po tisti poti. Kdor namreč svoje življenje izgubi zaradi Gospoda, ga reši.

Ivan Hočevar

Novomašniki v koprski škofiji

Koprška škofija ima letos pet novomašnikov.

Šempeter pri Gorici: novomašnik Robert Ušaj, nova maša v nedeljo, 2.7., ob 10. uri.

Tolmin: novomašnik Peter Fon, nova maša v nedeljo, 9.7., ob 10. uri.

Brje na Vipavskem: novomašnik Tomaž Kodrič, nova maša v nedeljo, 9.7., ob 10. uri.

Portorož: novomašnik Milodrag Kekič, nova maša v nedeljo, 9.7., ob 10. uri.

Ajdovščina: novomašnik Marijan Skvarč, nova maša v nedeljo, 16. julija, ob 9.30.

Stanko Žerjal, biseromašnik

Med letošnjimi biseromašniki je tudi g. Stanko Žerjal. Rodil se je na Brjah pri Rihemberku 14.6.1910. Po osnovni šoli v Rihemberku je odšel v Ljubljano, kjer je obiskoval gimnazijo. Po osmi šoli je stopil v bogoslovje, najprej v Gorici, nato štiri letnike na teološki fakulteti v Ljubljani. Posvečen je bil v Ljubljani 7. julija 1835. Misli je ostati v ljubljanski škofiji, toda leta 1938 se je vrnil v gorško škofijo in postal župni upravitelj v Kalu nad Kanalom. Tu je ostal do leta 1943, ko se je pred partizani umaknil v Gorico in bil tu dve leti voditelj "socialne pomoči". V maju 1945 se je kot razni drugi duhovniki podal na pot begunca po raznih krajih Italije. Toda že decembra istega leta se je vrnil in dobil začasno službo kot kaplan v Villesseju in nato v Fossalonu. A slovenske šole so potrebovale profesorjev in g. Žerjal je tako začel učiti na nižji srednji šoli v Gorici (1946/48). Od 1949 do 1955 je poučeval na slovenski nižji srednji šoli v Trstu in istočasno pomagal na raznih župnijah. Po smrti g. Antona Grbea (1955) je prišel za župnika v Gabrje, od koder je upravljal tudi Vrh sv. Mihaela. Leta 1970 je odšel za župnika v Šempolaj, kjer je leta 1981 stopil v pokoj. Sedaj živi v Gorici.

Življenjska pot g. biseromašnika ni samo dolga po letih, temveč tudi pestra zaradi raznih služ in dogodivščin v življenju. G. biseromašniku naj bo naše ljudstvo hvaležno za vse, kar je dobrega storil, večno plačilo pa ga čaka v nebesih. Mi mu kličemo: *Vivas, floreas!*

Carigrajski patriarh Bartolomej gost v Vatikanu

Želja po združitvi Cerkva je tako močna, da razne teološke in disciplinske razlike ne predstavljajo več nobene ovire. To je še en korak na poti zблиževanja.

Ker je srečanje v Vatikanu zelo pomembno, bomo o njem obširneje poročali prihodnjic.

V Rimu največja mošeja v Evropi

V prisotnosti predsednika republike in številnih osebnosti so v sredo, 21. junija, odprli v Rimu islamski kulturni center z veliko mošejo, dvorano in knjižnico. Celotna zgradba zavzema 30.000 kvadratnih metrov in je skupno stala več kot 80 milijard lir; sam minaret je visok 39 metrov.

IZJAVE

Predsednik Scalfaro je ob otvoritvi dejal: »Mošeja je dokaz, da Italija uresničuje v celoti ustavo in zagotavlja versko svobodo. Isto možnost bi morali nuditi tudi v tistih deželah, kjer je izpovedovanje vere omejeno. V Cezarjevem in papeževem mestu Rimu je prostor za vse: kristjane, jude, muslimane in brezbožce.« Nuncij pri italijanski državi msgr. Francesco Colasunnono je dejal: »Današnja otvoritev poteka v znamenju dialoga in strpnosti. Sedaj pa si pričakujemo konkretne znake tudi od muslimanskega sveta.« Predsednica Združenja judovskih skupnosti v Italiji Tullia Zevi: »Mošeja je čudovita priložnost za medsebojno sprejemanje, ki je podlaga za sožitje. Obžalujem le, da je edinole predsednik Scalfaro omenil Jude.«

Oglasili pa so se tudi nestrpneži in fanatiki. Med temi predsednik katoliške konzulte Severne lige: »To je spomenik nevednosti, ker bo postal zaradi splošne površnosti generalni štab islamskega širjenja.« Protestirali so tudi pripadniki Lefebvreove skupine: »Papež ne more biti vesel, če imajo sedaj nasprotniki katoliške vere eno nogo v božji trdnjavi.« Zastopnik centra Lepanto napoveduje celo molitev rožnega venca za spravo.

O velikem pojavu islama na splošno nimamo jasnih pojmov. Ko slišimo besedo *islam*, jo takoj napačno povežemo s fanatizmom in terorizmom; toda to je napačno. S Koranom islamci molijo Boga in častijo tudi Kristusa. Devetnajsta *sura* (t.j. poglavje) Korana nosi ime *Marijina sura*; v njej se priznava Marijino devišstvo in čudežno Jezusovo rojstvo. Kristus je za muslimansko vero najpomembnejši in najbolj blagoslovljeni prerok. Med cerkvijo in mošejo ni večjih protislovij. Vidni zastopnik islama Mohamed Shweita je takole izjavil: »Otvoritev mošeje je velik dar za vse, tudi za kristjane. Koran sicer omenja kar 25-krat Jezusa in 36-krat Marijo.« Za mnoge površne kristjane bo lahko mošeja opozorilo, da še obstaja vera in še obstajajo ljudje, ki si želijo kraj molitve.

VERSKA SVOBODA JE ČLOVEŠKA PRAVICA

Veliko islamskih dežel priznava to pravico; to so Libanon, Sirija, Jordanija, Irak, Egipt, Libija, Tu-

nizija, Alžirija, Marok in še nekatere druge. So pa žal tudi države, ki ne dopuščajo najmanjšega krščanskega znaka, niti verižice s križem okrog vratu; v Saudski Arabiji so npr. prepovedane drugačne veroizpovedi in duhovniki, če že živijo tam, so uradno le učitelji in ne smejo graditi cerkva. Nekaj podobnega je tudi v Iranu in Sudanu. Hudo stanje je tudi v Pakistanu, Qatarju in Maleziji.

Kristjani na Zahodu lahko izjavijo (razen nekaj obsodbe vrednih izjem), da muslimani med njimi lahko uživajo svobodo veroizpovedi in tudi svobodo širjenja lastne

Dvorana za molitev v rimski mošeji

vere. Dokaz te svobode je večanje števila mošej. V Sloveniji, kjer je malo težje zgraditi mošejo, dajejo krajevni župniki muslimanskim skupinam na razpolago prostor za molitvena srečanja. Nova rimska mošeja bo lahko pripomogla k dialogu obeh veroizpovedi, saj je Bog poklical ene in druge k skupnemu življenju in delovanju.

V nekem kotu mošeje je majhna soba (*mihrab*), v kateri je na zidu označena smer Meke. To naj bo tudi znamenje odprtosti in sodelovanja v imenu istega Boga in prerokov, ki jih skupaj molimo in častimo.

Istega dne je ob koncu avdience papež Janez Pavel II. izjavil: »Danes so v Rimu odprli veliko mošejo; to je viden znak svobode veroizpovedi, ki se priznava slehernemu verniku. Pomenljivo je, da v Rimu, ki je center krščanstva in sedež Petrovega naslednika, muslimani imajo svoj kraj molitve v popolnem spoštovanju njihove svobode vesti. V takem dnevu moramo žal priznati, da v nekaterih islamskih državah manjkajo podobni znaki spoštovanja drugačnih veroizpovedi. In vendar si svet na pragu tretjega tisočletja pričakuje takih znakov odprtosti. Svoboda veroizpovedi je priznana v nešteti mednarodnih dokumentih in predstavlja stebersodobne civilizacije. Vesel sem, da se bodo lahko muslimani zbirali pri molitvi v novi rimski mošeji. Voščim jim in želim, da bi bila vsem vernikom po vsem svetu priznana pravica svobodnega izražanja svoje vere. Za to prosim Gospoda in se obračam do Marije, njegove vedno deviške Matere, ki jo častijo tudi islamski verniki.«

Naj bo to novo središče kraj molitve in dialoga med različnimi verskimi skupnostmi, ki naj pripomore k miru in razvoju narodov.

Dušan Jakomin

13. navadna nedelja Goreče in z dobroto

Silvester Čuk

Na praznik apostolov Petra in Pavla, 29. junija, so škofije v koprski, ljubljanski in mariborski stolnici posvetili dvaindvajset letošnjih slovenskih novomašnikov. Enajst se jih na današnji nedeljo skupaj z župnijskimi občestvi, iz katerih so izšli, zahvaljuje Bogu za milost poklica, obenem pa ga prosijo vztrajnosti, da bi trdno držali za plug in da bi se ne ozirali nazaj kot tisti mladi mož iz evangelija, ki je omahoval med Jezusovim klicem in navezanostjo na svoje domače.

Skušnja je velika tudi danes, v našem času, ki sta mu tako tuji kreposti vztrajnosti in zvestobe! Francoski duhovnik in pisatelj Michel Quoist je napisal knjigo *Molitve*. V njej je tudi molitev z naslovom *Duhovnik moli v nedeljo zvečer*. V uvodu k njej Quoist piše: »Resnični kristjani od svojega duhovnika veliko zahtevajo. Prav imajo. Vendar morajo vedeti, da je težko biti duhovnik.

Ta, ki se je daroval z vso velikodušnostjo svoje mladosti, ostane človek in človek v njem si vsak dan prizadeva vzeti nazaj, kar je bil prepustil. Bije se neprestan boj, da bi ostal popolnoma na razpolago Kristusu in bratom. Duhovnik ne potrebuje poklonov ali darov, ki spravljajo v zadrego; čuti potrebo, da kristjani, ki so njegovi skrbi posebej zaupani, vedno bolj in bolj ljubijo svoje brate in mu tako dokažejo, da svojega življenja ni daroval zaman.« Petintridesetletni duhovnik se v samoti nedeljskega večera pogovarja s svojim Gospodom. Njegova mladost vpije po ljubezni, po družbi, po razumevajoči bližini - ozira se nazaj. Pa mu njegov Učitelj in Gospod odgovarja, da ni sam, temveč je vedno z njim On, ki po njem nadaljuje odreševanje sveta. Duhovnik se mu s ponižno prošnjo za moč daje popolnoma na razpolago.

Apostol Pavel Galačanom in

nam kliče, da smo bili vsi poklicani k svobodi, vendar moramo svobodo prav razumeti. Svoboda ni samovolja, kakor jo danes pomenjujejo mnogi. Najbolj smo svobodni v Kristusu: ko izpolnjujemo božjo voljo, predvsem zapoved ljubezni.

Kristjani, ki svojo vero živijo, si želijo duhovnikov, za kakršne prosimo Boga pri maši za duhovniške poklice: »Gospod Bog, pošlji svoji Cerkvi duha pobožnosti in srčnosti, da bo v njej poklical vredne služabnike oltarja, ki bodo goreče in z dobroto oznanjevali evangelij.« Gorečnost in dobrota sta sad božjega Duha. Oba darova se med seboj dopolnjujeta in podpirata. Gorečnost brez dobrote se sprevrta v fanatizem, ki odbija; dobrota brez gorečnosti - lahko jo imenujemo tudi prizadevnost, navdušenje - pa kmalu opeša. Kako naj si Bog pomaga s človekom brez navdušenja?

POGLED V SLOVENIJO

»Po poti medsebojnih očitkov ne pridemo nikamor!«

V mesecu juniju je bilo veliko dogodkov. Končal se je drugi del spravnih slovesnosti; to je del, ki sta ga zasnovala in organizirala Nova slovenska zaveza (organizacija slovenskih domobrancev in drugih protirevolucionarjev) in katoliška Cerkev. Slovesnosti v čast in spomin pobitih domobrancev in drugih žrtev, se je udeležilo veliko število Slovencev, ki so se morali po vojni zaradi nasilja »osvoboditeljev« izseliti v tujino, povečini v Argentino. Nekateri so bili po 50 letih prvič spet v domovini in o taki možnosti pred nekaj leti niso mogli niti sanjati.

Tako imenovane spravne slovesnosti so imele, menimo, dvoje bistvenih posledic in učinkov. Zagotovo je točno mnenje ljubljanskega nadškofa dr. Alojzija Šuštarja, ki ga je izrekel v pridigi prejšnje nedelje pod Krenom v Kočevskem rogu ob spominjanju na žrtve povojnih pobojev, »da smo v Sloveniji namesto sprave doživljali novo sovraštvo, kar se je v neki obliki pokazalo tudi ob uradni proslavi 13. in 14. maja«. Vendar je naš cerkveni dostojanstvenik tudi opozoril, »da po poti medsebojnih očitkov ne pridemo nikamor.« Dodal je, »da kraji pobojev ostajajo, ostajajo tudi spomini, toda ljudje se moramo spreminjati, da bi postali boljši kot posamezniki in tudi boljši kot kristjani.« Take plemenite misli, ki jih dr. Alojzij Šuštar pogosto ponavlja, njegove nazore in razmišljanja o spravi pa vsebuje tudi ustrezne izjave slovenske Cerkve, nemara ne vplivajo na drugo stran, ki je sodelovala v revoluciji, t.j. na nekdanje komuniste oz. levičarje. Iz njihovih okoliščin se zmeraj prihajajo trditve o kolaboraciji domobrancev, ki da je ni mogoče odpustiti. Toda mlajši slovenski rodovi so vendarle prisluhnili dokazom in naziranjem o vlogi domobrancev med drugo svetovno vojno, zaradi česar slednjih ne sovražijo ali imajo do njih predsodke, kakršne jim je sicer skušal vsiliti prejšnji režim.

Velika tema o spravi je bila prisotna, čeprav le posredno, tudi na slovesnostih ob Dnevu državnosti, ki spominjajo na razglasitev samostojne in suverene slovenske države pred štirimi leti. Tudi na ta praznik so se obnovila nasprotja

med nekaterimi vodilnimi politiki, ki so sicer prispevali pomemben delež pri nastajanju nove države, a zdaj razmišljajo predvsem o oblasti in manj o državi in njeni težavah. Poglavitna protagonistka take politike čedalje bolj postajata Milan Kučan in Janez Janša. Pozivi k enotnosti in skupni skrbi za razvoj Slovenije ne zaležejo in očitno je, da bo šle soočanje na državnozbornih volitvah leta 1996 odločilo o tem, katere politične stranke in posamezniki bodo v prihodnjem mandatu vladali v Sloveniji. Medtem pa gre življenje svojo pot. Slovenija je sicer demokratična in tržno usmerjena država, toda še nima socialnega programa; zaradi tega ima tudi velike in z moralnega vidika zagotovo neupravičene razlike v plačah. Nekateri morajo živeti s plačo okoli 40 tisoč tolarjev na mesec, poslanci v Državnem zboru in vodilni poslovneži v podjetjih pa (brez sramu) prejemajo nad 700 tisoč tolarjev mesečno. Slabša se tudi položaj upokojujencev, ki jih je v Sloveniji okoli 450 tisoč. Vlada sicer še ne posega v njihove pravice, toda tudi ne vrne velikega dolga, ki se pne v milijarde tolarjev pokojninskemu skladu.

V okviru Slovenske škofovske konference in drugih cerkvenih organizacij se intenzivno nadaljujejo priprave na obisk sv. očeta pri nas prihodnje leto. Veleposlanik Republike Slovenije pri Svetem sedežu dr. Štefan Falež je obisk obravnaval v posebnem intervjuju za dnevnik Slovenec. Menil je, da bo obisk »posebnega pomena predvsem za verne Slovence. Papežev obisk bo koristen ne samo na verskem, ampak tudi na političnem in socialnem področju. Nam katoličanom bo dal papežev pastoralni obisk navdušenje in moč, da se vedno bolj utrdimo v veri naših prednikov in v veri, ki so jo učili možje kot Anton Martin Šlomšek, škof Bonaventura Jeglič, profesor Erlich in še mnogi drugi.« Vzdušju pričakovanja za obisk sv. očeta pa seveda škoduje verska nestrpnost, ki se širi in narašča v Sloveniji. Na to opozarja stališče cerkvenega dela Mešane krovne komisije, ki proučuje in usmerja odnose med državo in Cerkvijo v Sloveniji. Dokument je bil objavljen pred dnevi. F.Z.

POLITIČNO DOGAJANJE V ITALIJI

Tedni pred uradnimi počitnicami v Italiji potekajo zelo viharo, kot je postal nekakšen standard zadnjih dveh let. Zdaj so polemike med strankami nadomestila žolčna obračunavanja v sodstvu z očitki, sumničeni in preiskavami. Za vsakim sklepom sodišča se lahko skrivajo bogve kakšne namere in interesi in že so ne delu šakali, ki gredo boljše poizvedovat, kakšna so ozadja in pri vohljanju za sledjo ne prizanašajo niti zasebnemu življenju posameznika. Zato je v vseh javnih krogih zaznati očiten

nemir in negotovost, ki nikakor nista znaka dobrega stanja v italijanskem javnem življenju. Tudi stranke to občutijo, javnost pa zasluti nelagodje v nekem splošnem vzdušju, ki daje vtis, da so vsi naveličani afer in škandalov in da je nezaupanje dokončno prevladalo. To je v zadnjih dneh zašlo tudi v najvišje institucionalne plasti v znanem zapletu med predsednikom Scalfarom in pravosodnim ministrom Mancusom, ki bi lahko imel tudi hujše posledice za sam obstoj Dinijeve vlade. -S

Škrat št. 5-6

Izšla je nova, dvojna številka mesečnika Škrat, glasila Sklada Mitja Čuk. Tokratni Škrat nosi številko 5-6.

Na 2. strani platinic je takoj objavljen komentar ob koncu šolskega leta. V članku je poziv, naj se celotna naša skupnost zavzame za slovensko šolo, ki jo trenutno pestijo številni problemi, tako zunanega (npr. racionalizacija) kot notranjega (kakovost) značaja. Sledi odlomek Spominov iz taborišča Franca Jeze, ki so izšli pri Goriški Mohorjevi družbi l. 1985. Ta odlomek je Škrat objavil ob 50-letnici osvoboditve. Zatem najdemo 2. del prispevka dr. Martine Tomori o napornem obdobju mladostništva, kateremu sledi članek Jasne Merku Človeški lik v otroški

risbi. O muzejskih zgodah in nezgodah piše Tanja Tomažič, o problemu vzgoje pa je Berta Golob prispevala članek Dober dan! Dober dan! Prostor od 14. do 21. strani je posvečen delovanju skavtov in tabornikov, o katerih pišejo Ivo Jevnikar, Matejka Bukavec in Žilka Persič. Jadranka Košuta piše o zgodovini risanege filma, Živa Gruden pa o potepanju po Nadiških dolinah. O zgodovini pošte je objavljen prispevek Petra Suhadolca. Predzadnji dve strani sta posvečeni vaji in zabavi; zadnja pa, kot običajno, poroča o delovanju Sklada Mitja Čuk, točneje o pobudah, ki jih je v aprilu in maju izpeljalo vzgojnozaposlitveno središče Sklada.

Ob dvojni cerkljanski tragediji

V soboto, 1. julija, bodo blagoslovili kapelico in križev pot, ki naj na Lajšah nad Cerkljanskim spominjata na tragedijo, ki se je tam zgodila 3. februarja 1944. Ta je bila posledica druge tragedije, ki se je dogodila nekaj dni prej v Cerkljem. V noči 27. januarja je namreč četa nemških vojakov iz Idrije pridrla čez hribe mimo Otaleža v Cerkljo; tam so postrelili 47 mladih fantov, ki so prejšnji dan končali poseben partijski tečaj. Partija je namreč imela Cerkljo z okoliškimi hribi kot varno ozemlje, zato so ga izbrali za kraj posebnega tečaja za vzgojo mladih partijcev skoraj cel mesec januar. Nemci so bili obveščeni o tem, kar se je dogajalo v Cerkljem. Prihrumeli so preko hribov, našli tečajnike še speče. Ko jih je ob prvi zori prebudilo streljanje, so se pognali proti hribu. Tam jih je neusmiljeno pokosila nemška strojnica. Po končanem pokolu v Cerkljem so se Nemci nemoteno vrnili v Idrijo po cesti na Želin. Partizanske čete, razmeščene po hribih okrog Cerklje, torej niso reagirale. Jasno je bilo, da je do pokola prišlo zaradi premajhne budnosti partizanske komande. Toda kdo naj bo kriv? Krivi so domači »izdajalci«, ki so Nemce privedli v vas. Zato kaznujmo »izdajalce!«

Maščevanje se je začelo na svečnico, ko so po hišah aretirali 15 »izdajalcev«, med njimi tudi kaplana Lada Piščanca in Ludvika Slugo. Na spisku je bila tudi Piščančeva sestra Marta; ker pa je bila bolna v postelji, so namesto nje pobrali učiteljsko Pavlo Paa. Sodili so jim na Lajšah v nekem seniku in vseh 15 obsodili na smrt, nato ustrelili in vrgli v bližnje brezno. Med žrtvami je poleg obeh kaplanov bilo 7 moških in 6 žensk. Eden se je rešil iz brezna, se zatekel v Gorico, se pozneje vrnil domov in nazadnje umrl v Idriji; o dogodku na Lajšah pa ni nikdar črnil niti besedice.

Po izvršenem dejanju je Varnostna obveščevalna služba OF izdala poseben komunikat, v katerem pravi: »Organi VOS so dne 5.2.1944 ob peti uri justifikirali organizirano skupino narodnih izdajalcev in okupatorjevih hlapcev v Cerkljem...« Sledi seznam petnajstih obtožencev. Zatem v komunikatu naštevajo zločine, ki naj bi jih bila skupina zagrešila: skupno enajst zločinov. Najhujši je ta: »Organizirali so nemški napad na šolo v Cerkljem in so preskrbeli vodnike, ki so po skrivnih poteh neopaženo pripeljali nemško vojsko do šole« (točka 7). »Voditelja te zločinske skupine sta bila kaplana Piščanec in Sluga.« Tako se končuje uradni komunikat.

Pozneje se je izkazalo, da je bil napad na šolo res organiziran; organizirala pa sta ga dva moža v tajni službi nemškega okupatorja. Bila sta odkrita in justifikirana. To so dejstva. Kot kristjani imejmo v spominu ene in druge, tako tečajnike kot nedolžne žrtve na Lajšah.

K. Humar

(dalje s 1. strani)

V Bosni se vojna...

Poleg tega, da je vojna strašna za bosanske ljudi in za vse, ki so je deležni, je vojna v Bosni in na Hrvaškem (tu še ni končana, ne, ni!) predvsem polom zahodnih demokracij in samozvane krščanske Evrope. Ob neizpodbitem dejstvu, da veliko ljudi tiho pomaga potrebnim pomoči, se moramo v Evropi sramovati vojne, ki je na našem pragu, če že nočemo imeti Balkana za Evropo! Sramovati tudi zato, ker na volitvah nismo sposobni izvoliti tistih ljudi, ki bi bili sposobni rešiti to vojno in morijo nedolžnih otrok, starcev, tistih ljudi, za katere posebno kristjani govori-

Križev pot za slovensko narodno spravo

Otmar Črnilogar

5. Prisilili so Simona

A) Jezus, ti si hotel rešiti svet. Če si se odločil svet spraviti, si moral zdržati. Pomagaj nam, da bomo zdržali tudi mi. Ne vemo, kam nas ženejo, kraj nam ni znan. Ti si vsaj vedel, kje boš moral umreti. Mi pa ne vemo, ne kje ne kdaj ne kako. Ti si morda celo vedel, da bo Nikodem tvoje telo položil v svoj družinski grob, spodobno, da boš v njegovem grobu preostal dve noči in en dan. Mi pa ne vemo, kje bomo morali trohneti.

Slutimo brezno.

Ne zameri, Jezus. Nate smo dali. Hodi z nami do dna, prav dol do dna.

Jezus, usmili se nas!

Služabnik ni večji kakor njegov gospodar!

B) Prijatelji, ko sem jaz nosil križ, mi nista pomagala ne papež Peter ne moj prijatelj Janez. Kar sam sem križ vlekel na Kalvarijo, čisto sam. Tistega Simona iz Kirene so si vojaki izposodili, pa ne zato, da bi meni pomagal, marveč zato, da bi se čimprej rešili neprijetnega posla. Četudi na Simonovih ramenih, križ je bil moj. Nanj so nazadnje mene pribili.

Ob meni, prijatelji, da bo vaš križev pot lažji - prvi in zadnji.

Kraljica mučencev!

Prosi za nas!

6. Veronika s prtom

A) Jezus! Baje ti je neka Veronika ponudila prt in ti obrisala obraz. Tam na klancu pod Kalvarijo je to bilo. Mi pa nimamo nobene Veronike; ni roke, ki bi nam vsaj voščila srečno pot v onstranstvo. Le hlad orožja že dihamo izza tilnika, ki bo zdaj zdaj razbit. Brez prta Veronike bomo odšli.

Jezus, usmili se nas!

Služabnik ni večji kakor njegov gospodar!

B) Prijatelji, moj Oče je čuden: od Abrahama je zahteval smrt njegovega sina Izaka, a se mu je Abraham s kozličkom odkupil. Ko pa sem ga jaz prosil, naj bi šel tisti kelih mimo mene, me ni uslišal. Izpiti sem ga moral, do dna. Svojo voljo, da bi se vsi ljudje lahko zveličali, je Oče hotel izpeljati do konca. Zato sem moral na križ.

Tako bo tudi z vami. Na Lajšah, s križem do brezna. Za mano!

Kraljica mučencev!

Prosi za nas!

7. Jezus drugič pod križem

A) Jezus, padali bomo. Saj padajo tudi drugi, a mi bomo morali pasti v brezno. Nekdo nas bo potolkel, zatolkel do konca. V brezno bo treba pasti. Le to mi je še v tolažbo, da ne bom padel sam, da nas je več, čeprav nas bodo od svigli do brezna posamič peljali.

Jezus, ali vedo, kaj počnejo?

Odpuščamo jim norost. Saj res ne vedo, kaj počnejo. Saj tudi tvoji Jeruzalemski niso vedeli, kaj počno.

Jezus, usmili se nas!

Služabnik ni večji kakor njegov gospodar!

B) Prijatelji, da! Kljub Simonovi pomoči sem še enkrat padel, a sem se spravi pokonci, zaradi vas. Zaradi vas mi je Oče velel pasti še enkrat, da bi naučil padati in vstajati vas. Tako mi je Oče naročil.

Ne, ne bo lahko, a se bom izdržal jaz! Krut je obračun z grehom, močno srce zahteva spravo. Prav je, ljudje, da se med sabo pobotate. Spravite pa se z mojim Očetom. Kjer pa v spravi kesanja ni, tudi ni odpuščanja, ni sprave. Sprava je samo ena - tista z mojim Očetom.

Naj vaša smrt pomaga tistim za vami, da se bodo med seboj pobotali in spravili pred Bogom.

Kraljica mučencev!

Prosi za nas!

8. Jeruzalemske žene

A) Z nami so. Seveda so z nami, čeprav jih ni videti: očetje, matere, sestre in bratje in nešteto prijateljev iz otroških let. Vendar smo grozljivo sami. Samo mi od svigli do brezna, tako strašno sami!

Jezus, usmili se nas!

Služabnik ni večji kakor njegov gospodar!

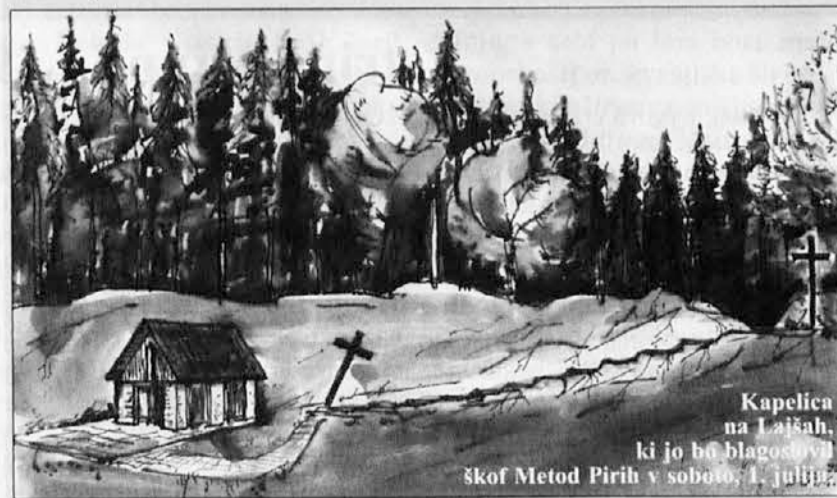
B) Prijatelji, nikarte tako! Mene so res spremljale nekatere jeruzalemske žene. Jokale so, smilil sem se jim, a zato križ ni bil nič lažji.

Tudi jaz sem se počutil sam, strašno sam. Tam na pločniku je klecala mati Marija, ob njej je stopal Janez in mnogo, zelo mnogo radovednežev. A kljub temu sem bil sam. Moj Oče namreč ni zahteval jeruzalemskih solza, marveč mojo daritev, mojo smrt. Da bi bilo človeštvo odrešeno, sem jaz moral umreti.

Kraljica mučencev!

Prosi za nas!

(dalje prihodnjič)

mo, da so ustvarjeni po božji podobi.

Tako nam ostane televizijski zaslon, ki pa s svojo homologizacijo (s tem, da dela vse enako, tako videoigre kot vojne filme) tako poneumlja človeka, da le-ta ne ve več, kaj je stvarnost in kaj fiktiven, izmišljen svet. Kri na bosanskih ulicah in v gozdovih ni iz paradizičnika, kot je tista v kavbojskih filmih in v kriminalkah; in strah bosanskih otroških oči ni strah iz drugorazrednega ameriškega filma, shriljivke; v Bosni je vojna, krvava vojna, katere nas mora biti sram.

Ne vem, če opažate, kako uspe domala vsakemu dežurnemu časnikarju skorajda vedno izriniti

papeževe pozive k miru nekam na rob, in to iz dneva v dan, kot je tudi že uspelo demokratični Evropi preprečiti svetemu očetu oditi v Bosno...

Ko smo že pri tem: najdlje pri vsakršnem še tako podlem skreditiranju svetega očeta gre spet tisto revno in po pisanju sodeč bebavo bitje, ki se ima za največjega intelektualca Slovenije in v svojih nečitljivih člankih vedno polni praznino z ničem, ko svetega očeta imenuje v zadnji številki Sobotne priloge Dela kar za »patetičnega starca«, da drugih oslarij izpod peresa tega pisunčka iz bele Ljubljane niti ne navedem...

Jurij Paljk

Še o financiranju Primorskega dnevnika Ernesto Olivero od Gorice do Rima

Sporno financiranje Primorskega dnevnika je sprožilo plaz polemčnih zapisov, ki so se navsezadnje izkazali, kot bomo videli, kot nevihta v kozarcu vode, ki je pustila stvari nespremenjene, kar pomeni, da SKGZ še uživa preferenčne odnose v Ljubljani. To pa je popolnoma razumljivo, če upoštevamo monopolen položaj, ki si ga je SKGZ znala v preteklosti ustvariti pri nas pomnožjo sredstev iz domovine in ki lahko računa v Ljubljani na podporo profesionalnega lobbyja. Končni razplet to dokazuje, polemika pa ni razvozlaala prav nobenega spornega vprašanja.

Afera s Primorskim dnevnikom je prišla na dan v zadnjem mesecu, pravzaprav šele ob obisku slovenske enotne delegacije pri zunanjem ministru Thalerju. Javnost prej ni vedela, da preživlja naš edini dnevnik finančne težave. Sicer pa težav tudi ni pričakovati od časopisa, ki izhaja na 28 ali tudi več kot 40 straneh deloma v barvanem tisku. Kljub preteklim težavam, o katerih se je govorilo le v ozadjih, ki so privedle tudi do odpuščenja delavcev, so si na ulici Montecchi privoščili založniške avanture, ki so verjetno pustile sledove, a o njih ni ne duha ne sluha. Tudi zdaj, kljub dozdevnemu razčiščenju v polemikah, se nihče ne spomni megaprojekta Primorski-Republika, s katerim naj bi družba Prae dobila zagona za ambicioznejše načrte na vzhodu, kot izraz potisne sile italijanskega kapitala, ki se je vezal na takratno vsemočnost socialistov. Nihče ni povedal, koliko je stala selitev v Videm in koliko vrnitev, prav tako, s čim je založnik Melzi v družbo vstopil in s čim je odšel, oziroma kdo ga je nadomestil. Nihče tudi ni pojasnil, koliko sodelovanje s Republiko stane danes in kolikšen primanjkljaj nastaja s tem v Trstu, saj ne gre zgolj za izmenjavo člankov, kot je Brezigar zagotavljal pred parlamentarno komisijo v Ljubljani. Republika se namreč tiska v Trstu, in sicer v tiskarni, nad katero - tako vsaj kaže - ne ZIT ne Prae nimata več nadzorstva, saj se govori celo o novi rotativi zunanji domače tiskarne. Tudi omemba prilastitve stavbe na ulici Montecchi

(prej last Ciril-Medotove družbe) je izzvenela kot izzivanje in je dobila porogljiv »odgovor«.

Tudi po nastopu pred parlamentarno skupino ni jasno, ali gre za enkratno prispevek našemu dnevniku ali pa je to začetek trajnega financiranja. Predsednica komisije J. Šturm-Kocjan je omenila enkratno pomoč, toda SKGZ govori o »težavah trajnega značaja«, odgovorni urednik B. Brezigar pa je povedal, da ima PDK v svojem obračunu stalni 15-odstotni deficit.

Neznank v tej aferi pa je na pretek, kakor jih je na splošno dosti v naši stvarnosti na sploh, začeni v bančništvu, kjer so tudi že vidne posledice nepredvidne politike. Naš glavni bančni zavod je na primer že tako malo slovenski, da je njegovo slovensko ime (v pisnih) ostalo le v začetnicah. Toda to so kritike in tega si v našem zamejstvu ne smemo privoščiti, tako vsaj razumemo silovite reakcije na Primorskem dnevniku, ki je aferi posvetil nesluteno veliko prostora in povabil tudi nepoklicane, da ga podprejo. Toda to so vprašanja, ki si jih postavljajo mnogi, a kljub temu ostajajo brez odgovora, oziroma odgovor lahko domnevamo: SKGZ si monopolnega položaja in prenosnega razmerja z Ljubljano ne bo dala iztrgati iz rok. Sicer je PDK že za časa Peterletove vlade zavrnil pomoč pod pogojem pluralizacije uredništva. SKGZ še naprej zavrača kakršenkoli dogovor, ki bo kakorkoli načel njen popoln nadzor dnevnika in bi časopisu zagotovil dejansko in ne samo navidezno in deklarirano avtonomijo. Ogorčenje zaradi nedopustnega političnega pritiska na samostojnost podjetja niso na mestu: jedro zadeve stoji v odgovoru na vprašanje, čigav je Primorski dnevnik: mi smo mnenja, da je list nastal s sredstvi, ki so pripadala slovenskemu narodu, in se je v dolgih povojnih letih vse do danes vzdrževal z denarjem, ki ga je prispevala slovenska javnost, slovenski davkoplačevalci, vsi, rdeči in beli in drugi brez barve; zato smo prepričani, da je to list vseh Slovencev, do katerega nima SKGZ posebnih predpravil. Danes pa je PDK še vedno krepko obarvan, kakor je to

bil v preteklosti. Na to preteklost pa se naš dnevnik danes sklicuje in je v ničemer ne zanika, tudi svoje neomajne podpore totalitarnemu sistemu ne. Brezigar sicer pravi: »Napake pa obžalujemo in se zanje opravičujemo,« mi pa ga vprašamo, le kdaj se je PDK pokesal, da je tako trdovratno branil rdeči režim v Jugoslaviji in Sloveniji ter njegove deviacije in enoumje na političnem, gospodarskem in kulturnem področju?

Pihati na dušo s potrebo po manjšinski solidarnosti je nekoliko pozno. V preteklosti si SKGZ ni nikoli privoščila luksuza, da bi rdečemu režimu v Sloveniji posredovala vsaj bolj strpno gledanje na nerežimski del manjšine. Če je to kdaj storila in če to lahko dokumentira, ji bomo zelo hvaležni; nasprotno smo imeli vtis, da smo ji bili le pretveza, da je lahko dvigala sebe in svoj pomen. Da bi kdaj odstopila liro ali dinar, Bog ne daj. Še leta 1991, ko je prišlo do demokratizacije v Sloveniji in njene osamosvojitve, je SKGZ znala učinkovito braniti svoje položaje. Po aprilskih volitvah in nastopu Peterletove vlade je SKGZ že pred volitvami dobila iz Ljubljane pomoč za vse leto, tako da za druge in »drugače« ni ostalo nič. Takrat je organizacija iz kroga SSO zaprosila za kratkoročno posojilo za realizacijo nekega projekta v Trstu, pa pri SKGZ ni bilo na voljo niti dinarja.

Prijatelje in kolege pri Primorskem dnevniku pa bi rad potolažil, da posledice mojega govorjenja pred parlamentarno komisijo v Ljubljani ne bodo prehude, saj je prvi del prispevka za reševanje njih problemov baje že prišel v Trst po vsej verjetnosti še pred ljubljanskim sestankom. Rekel bi jim še, da sem se navsezadnje zavzemal za njihovo profesionalno avtonomijo, ko sem v Ljubljani dejal, da se Primorski dnevnik mora rešiti pokroviteljstva SKGZ, ki je bilo prej očitno, danes pa omiljeno in zamaskirano, a še vedno opazno, kar je mogoče razbrati končno tudi med vrsticami vašega nedeljskega razmišljanja.

Sergij Pahor

»Mlade oči, upajte si sanjati!« Tako je Ernesto Olivero na pohodu 687 kilometrov upanja pozival mlade. Pohod, ki se je začel 5. junija pred občino v Novi Gorici, je šel skoz Gorico in Oglej ter se nadaljeval po deželah Italije, se je sklenil v sredo, 21. junija, v Rimu. Med potjo se je letošnji kandidat za Nobelovo nagrado za mir srečeval s profesorji in študenti po univerzah, z delavci, zaporniki itd. Na pohodu za mlade, za otroke, ki živijo po cestah, in za mir, je skupno zbral okrog sebe nad 100.000 oseb, ki so se zavzele za njegove pobude in načrte (v Gorici, »stičišču narodov« in občutljivem mestu za družbene probleme, se je žal odzvalo samo kakih trideset posameznikov!). Ernesto Olivero želi pomagati s konkretnimi načrti vsaj 150 tisočim otrokom v Braziliji, da bi se v njih ponovno prebudilo upanje v življenje.

Med 700 mladimi, ki so z Ernestom prehodili zadnji del poti do »večnega mesta«, sta bila tudi dva Goričana. Povedala sta mi, da so se zjutraj udeležili avdicence pri papežu. Ta je poudaril pomen take pobude, ki je v skupni hoji združila mlade in odrasle, ki verjamejo v iste vrednote in ideale. Janezu Pavlu II. je Ernesto izročil v dar oglejsko svetilko, znamenje luči vere, ki jo je v naše kraje prinesel evangelist Marko. Papež pa je Ernesta kot gla-

snika tistih, ki nimajo glasu, pozval, naj drugo leto priredi še večji pohod, ki bi prevzel vsaj dva milijona mladih; tako naj svet le spozna, da so mladi naveličani nasilja in vojn ter si želijo živeti v miru; doma, v šoli, na delu, povsod. »Ko človek v nekaj veruje, je njegovo upanje že uresničeno,« pravi Ernesto. Po avdicenci pri papežu se je Ernesto še istega dne srečal s predsednikom Scalfarom na Kvirinalu. Tudi ta ga je toplo sprejel in se poglubljen pogovoril z njim. Zvečer je uradnim srečanjem sledil velik dobrodelni koncert za prijatelja na trgu pred predsednikovo palačo na Kvirinalu; ta prvi koncert na tem trgu je bil Scalfarovo darilo. Pod vodstvom Renata Seria je igral Sinfonični orkester italijanske glasbene akademije; peli so Barbara Cola, Renato Zero, Andrea Bocelli, Tosca idr. Nastopil je tudi Maurizio Colonna, eden desetih najboljših svetovnih klasičnih kitaristov; poleg skladbe na kitaro je zapel pesem na besedilo Ernesta Olivera o otrocih, ki živijo po cestah v strahu in negotovosti.

Našemu prijatelju je Ernesto zaupal, da je bilo sredi lepih izkušenj z rami ob rami mladih zanj pomembno to, da se je pohod začel v Sloveniji, torej na balkanski zemlji, ki jo vojna še vedno tako kruto izkrvavlja. »Najpomembnejše srečanje« zanj pa je bilo malo srečanje izven programa v Ogleju s takimi mladimi, ki sicer niso prišli na njegov pohod, ker jih taka organizirana manifestacija, humanitarno in skoraj versko obarvana, ni zanimala; približal se jim je Ernesto, ko so bili v svojem naravnem ambientu, v baru. Govorili so si spontano, iz srca v srce, brez retorike in velikih besed. Prav zato jim bodo te besede verjetno ostale izklesane za vedno.

DD

Tiskovno sporočilo SSO

Svet slovenskih organizacij je s presenečenjem prebral sporočilo, ki ga je pred kratkim objavila SKGZ ozadnji seji svojega izvršnega odbora. V sporočilu je namreč govor tudi o poteku obiska predstavnikov Slovencev v Italiji pri zunanjem ministru Republike Slovenije Zoranu Thalerju, pri čemer je mogoče zaslediti več netočnosti.

SSO odločno zavrača trditve, češ da je njegov predstavnik na srečanju z ministrom izrazil nezadovoljstvo v zvezi z možnostjo, da bi slovenska vlada pomagala Primorskemu dnevniku iz finančne krize. SSO se namreč zaveda izredne pomembnosti dnevnika za slovensko narodnostno skupnost v Italiji in je ter bo vselej napravil vse, da bi se dnevnik ohranil in nadalje razvijal.

Po drugi strani pa je SSO mnenja, da je SKGZ pri tej zadevi ravnala nekorektno ter proti resničnim interesom edinega slovenskega dnevnika v Italiji. SKGZ je namreč obšla dogovor, po katerem bi morali obe krovni organizaciji skupno nastopiti pri pristojnih oblasteh matične države za zagotovitev finančne pomoči ustanovam slovenske manjšine v Italiji, ter na lastno pest in mimo naše krovne prosila za izredno podporo Primorskemu dnevniku, kot da bi šlo za zadevo, ki ne zanima in ne sme zanimati celotne naše narodne skupnosti. SSO pa je

mnenja, da je Primorski dnevnik primarnega interesa za vse Slovence v Italiji in da bi se moral razvijati na način, da bi se v njem resnično prepoznale vse temeljne komponente slovenske narodne skupnosti. Pri tem je treba med drugim upoštevati, da Primorski dnevnik že tako živi v glavnem od finančnih javnih podpor, ki jih prejema prav zato, ker je dnevnik slovenske manjšine v Italiji.

SKGZ bi po mnenju SSO morala med drugim tudi upoštevati, da so se v zadnjih letih razmere v Italiji in v Sloveniji bistveno spremenile. Slovenija je postala neodvisna in demokratična država, ki noče in ne sme enostransko podpirati samo enega dela manjšine, ampak mora upoštevati njeno pluralistično razvejanost. Tudi v Italiji so se bistveno spremenila nekdanja politična ravnanja in se na oblasti pojavljajo tudi sile, ki so do slovenske manjšine večkrat odprto nenaklonjene. Prav zaradi tega bi po mnenju SSO morala biti slovenska manjšina v bistvenih stvareh čim bolj enotna; med te sodi tudi obstoj in razvoj edinega slovenskega dnevnika v Italiji. Na tej osnovi je SSO pripravljen na čim širše sodelovanje s SKGZ in v tem smislu je tudi že pred časom dal pobudo za razgovor. Žal na to še ni bilo odziva.

Iz SLOVENSKE KOROŠKE

Vetrinj, v juniju 1995

Na Vetrinj, njegovo cerkev in polje okrog nje, imajo mnogi svoje spomine. Pa niso to samo spomini upanja in zvestobe. 20. junija so številni, ki so osebno ali dedno povezani s tem krajem, prišli, da bi se spomnili težkih časov, ki niso zaznamovali samo njih, ampak ves slovenski narod. V okviru proslav ob 50. obletnici konca vojne je Slovenski spominski odbor skupaj s Krščansko kulturno zvezo v Celovcu in tamkajšnjo Mohorjevo družbo vabil na spominsko mašo in kulturni program. Na vetrinjskem dvorišču, kjer je bil prvotno cistercijanski samostan in so leta 1991 posvetili obnovljeno cerkev Marije vnebovzete, so se proti peti uri popoldne začeli zbirati Slovenci iz domovine, zamejstva in zdomstva. Veliko jih je te dni prišlo prav v ta namen iz daljne Amerike, Kanade in Argentine; nekateri so se tu srečali prvič po petih desetletjih.

Naj bo za tiste, ki s tragiko vetrinjskega polja niso tako povezani, nekaj podatkov. Na vetrinjskem polju se je maja 1945 ustavila pot čez Ljubelj pribeglih domobrancev in civilistov. Po napornih in nevarni poti čez »luknjno« jih je tu čakala negotovost, vendar niso bili obupani. Zaupali so zaveznikom - Angležem, ki so jim obljubljali pomoč. 24. maja naj bi transport krenil proti Palmanovu, v resnici pa so vagoni imeli dve smeri: v

Področje in Pliberk, od tam pa v naročje komunistov in v smrt. Dobrih 12.000 domobrancev in 600 civilistov je bilo vrnjenih Jugoslaviji in nihče ni verjel pripovedi tistih, ki jim je uspelo pobegniti; prekruta je bila resnica in preveliko zaupanje v angleške vojake. Šele dr. Janežu, ki mu je uspelo pobegniti iz Pliberka, so verjeli, a bilo je že prepozno in obup nepopisen. Begunci so takrat našli samo eno zatočišče: vetrinjsko cerkev z žalostno Materjo božjo. V tistih dneh jim je zasijal sončni žarek: novo mašo je imel Jožef Kvas, sedanji ljubljanski pomožni škof. O tem je govoril celovški oz. krški škof dr. Kapellari, ki je maševal skupno z zlatomašnikom škofom Kvasom in iz Teharij pobeglim zdomskim duhovnikom dr. Zdešarjem. Prisotnih je bilo več duhovnikov iz Slovenije in tujine, pa tudi Korošcev ni manjkalo. Med pomembnimi gosti sta bila tudi Lojze Peterle in dr. Peter Vencelj. Pri maši je pel zbor Gallus iz Celovca, berilo in prošnje pa so brali nekdanji begunci. Spored so nadaljevali pričevalci dr. Tine Velikonja, dr. France Vrbinc in Stana Millionig (sestra dr. Zdešarja). Pretresljive so bile njihove besede o tistih dneh.

Slavnostni govor je imel predsednik KKZ dr. Zerzer, ki se je med drugim zahvalil tistim, ki so leta 1945 ostali na

Koroškem in veliko doprinesli k ohranjenju slovenstva (dr. Cigan, Vinko Zaletel itd.). Spregovoril je še g. Kopeinig, ki je poudaril pomen povezave celovške Mohorjeve z begunci, saj so ravno pri njej našli duhovno branje in zatočišče, ko so prihajali na prag domovine, na Koroško. Zahvalil se je za pomoč, ki so jo nudili tej najstarejši slovenski ustanovi. Med petjem pesmi *Marija, pomagaj nam sleherni čas* so zastopniki klevelandskih Slovencev šli ponovno v cerkev in položili rože k plošči z napisom v latinščini: »Hvaležni slovenski begunci iz prekomorskih dežel so v čast blažene Device Marije prispevali del za obnovo te cerkve, spominjajoč se tukaj leta 1945 v roke sovražnikov izdanih bratov.«

Škof Kvas je izrazil sklepno željo, da bi prihodnost končno poznala resnično zgodovino; kljub vsemu je treba živeti! Raja na zemlji namreč ni, preveč ljuljke je bilo zasejane. Kdor pa hoče hoditi za Njim, mora vzeti križ na rame...

Težko je komu, ki je rojen po vojni, pa čeprav ne v rožnatih časih, pisati o dogodkih pred 50 leti. Vesela pa sem, da mi je bilo dano marsikaj tega spoznati, slišati in prebrati. Žal mi je, da ima slovenska mladina tako malo zanimanja za resnično zgodovino. Bog ji nakloni srečnejšo in pravičnejšo prihodnost!

R.B.

Goršetova razstava na gradu Dobrovo

V petek, 23. junija, sta na gradu Dobrovo plapolali slovenska in ameriška zastava. V grajski dvorani galerije Zorana Mušiča je bila zvečer otvoritev razstave kipov in risb Franceta Goršeta iz njegovega t.i. ameriškega obdobja. 30 kipov iz mavca, gline in orešca (t.j. iz zmlate orehovine, pomešane s sintetičnimi lepili) ter 26 risb je v javnost prinesel dr. Janez Arnež, bivši dolgoletni profesor ekonomije v New Yorku, ki se je vrnil iz Združenih držav Amerike, kiparjev mecen in prijatelj, lastnik večine razstavljenih del. Ta je kot spodbudo za razvoj slovenske kulture onkraj luže ustanovil t.i. Studia slovenica Ljubljana Washington, ki je poleg Občine Brda in Goriškega muzeja Nova Gorica tudi priredila razstavo v Brdih. Po pozdravu predsednice Goriškega muzeja Slavice Plahute, dr. Arneža in prvega sekretarja veleposlaništva ZDA v Sloveniji Mahlona Hendersona je po razstavi (ki bo ostala odprta na Dobrovem do septembra) vodil umetnostni kritik dr. Ivan Sedej.

Goršetov (predvsem kiparski) opus je razpršen po številnih krajih po domovini, zamejstvu in zdomstvu ter zelo raznolik tako po uporabljenih materialih kot po motiviki. Diplomiral je v ekspresionistični

šoli slavnega Meštrovića, vpliva katerega ni nikdar zapustil. Življenjska pot je vodila Goršeta (1897-1986) od rodne Dolenjske prek Ljubljane, Trsta, Gorice, Amerike, Rima do Sveč na Koroškem. Z razstavo del iz ameriškega obdobja (1952-71) se emigrirani Gorše 50 let po bolečem odhodu na poseben način vrača v svobodno Slovenijo, na goriško zemljo. Gorše je brez dvoma eden najpomembnejših slovenskih sodobnih kiparjev. Giblje se od ekspresionizma prek drugih tokov tega stoletja vse do poznega kubizma; rad se vrača k primitivnim kiparskim modelom s krepko in enostavno obdelavo figur. Ameriška dela označuje pretežno izrazito plastičen stil t.i. ameriške gotike slokih in vitkih stiliziranih figur, ki silijo kvišku; vzgon dematerializiranih teles, ki govorijo o hrepenenju po tem, kar je skrito telesnim očem. Njegovi kipi so kot neme izrazno poglobljene duše, poduhovljene zmesi, plameni, ki težijo proti nebu. Sprašujejo nas in nemo gledajo, kot bi nam hoteli kaj povedati. V Ameriki, kjer se vse meri z denarjem, je avtor opustil žlahtne snovi mramorja, bronu in lesa ter si kot revno asketsko izrazilo omislil orešec; iz odpora do materije je odmisllil realni svet in z abstrakcijo ter poduhovljanjem poudarjal tisto, kar je slutil, da v ameriškem okolju izgublja na vrednosti - duhovno razsežnost.

Občuti se tudi avtorjev usodni razkol, ki ga je zaradi njegovega brezkompromisnega antikomunizma leta 1945 prisilil zapustiti domovino; v delih iz let 1952-71 išče Gorše svoj pravi obraz in ponavlja, kar je najpopolnejšega ustvaril v

Ponatisnjena vsa dela jezikoslovca patra Stanislava Škrabca

Frančiškanski samostan na Kostanjevici nad Novo Gorico je pred kratkim izdal tretjo in zadnjo knjigo jezikoslovnih del patra Stanislava Škrabca, ki velja za enega največjih slovenskih jezikoslovcev. Zdaj je v treh knjigah ponatisnjeno vse, kar je Škrabec napisal v časopisu *Cvetje z vertov oz. vrtov Svetega Frančiška* v obdobju od leta 1880 do 1915. Stanislav Škrabec je pisal v tem listu »za verno slovensko ljudstvo, zlasti za ude tretjega reda Svetega Frančiška«. Skupno je izšlo 32 letnikov v 36 letih. Škrabčevi jezikoslovniki prispevki so bili natisnjeni na platnicah, deloma tudi v prav drobnem tisku, skupaj na več kot 1150 straneh.

Spričo posebnih oz. nenavadnih okoliščin objavljanja so bili njegove

vsaj jezikoslovnih dela in drugi spisi manj dostopni, kakor bi bili, če bi izšli v običajnih knjigah ali revijah. Zato je Stanislav Škrabec proti koncu življenja temu poskušal odpomoči tako, da je leta 1916 začel v knjižni obliki objavljati svoje Jezikoslovne spise. Vendar je ta izdaja dospela le do del, ki so v *Cvetju* izšla do leta 1894.

S ponatisom njegovih del v treh knjigah postajajo spoznanja in ugotovitve p. Škrabca o našem materinem jeziku lahko dostopna vsem. Poudarjamo, da so nekateri njegovi prispevki še zmeraj uporabni, seveda zlasti za slaviste in druge strokovnjake. Njegova zbrana dela bi morali imeti, menimo, vsaka slovenska knjižnica. Tri knjige ponati-

sov jezikoslovnih del obsegajo skupaj 1525 strani. K vsaki je spremno besedo napisal urednik profesor Jože Toporišič, znani slovenski jezikoslovec. V svojih analizah je upošteval tudi pripise, ki jih je Škrabec dodajal k svojim spisom, objavljenih na platnicah časnika *Cvetje z vrtov Svetega Frančiška*.

Vsako od treh knjig ponatisov so natisnili v nakladi 500 izvodov. Izdali pa bodo še četrto knjigo, v kateri bo predstavljeno še drugo gradivo iz Škrabčeve zapuščine, ki je razpršena po raznih arhivih, zbirkah in knjižnicah. Nekatera njegova besedila za četrto knjigo bodo prevedli iz nemščine in morda tudi iz ruskega jezika.

M.

Ob prazniku slovenske državnosti in v poklon medvojnimi in povojnim žrtvam

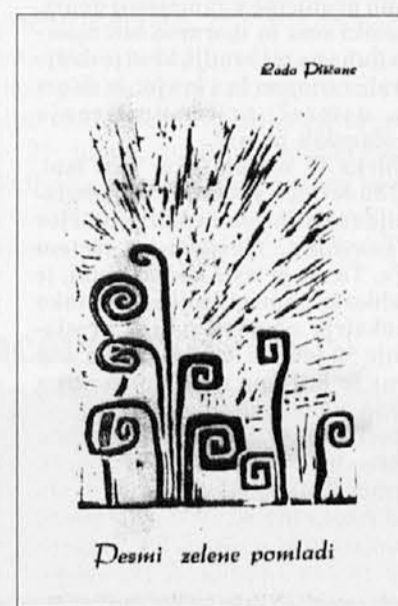
Dve knjižni novosti Goriške Mohorjeve družbe

Izšli sta *Pesmi zelene pomladi Lada Piščanca* in *Zbornik simpozija o Francu Jezi*

V teh zadnjih junijskih dneh pihajata na domači knjižni trg dve izredno zanimivi knjigi, ki bosta gotovo deležni toplega sprejema med bralci. Zadruga Goriška Mohorjeva je namreč poskrbela, da ob dnevu državnosti izide *Zbornik simpozija o Francu Jezi*. Gre za knjigo, v kateri so objavljena predavanja s tržaškega in ptujskega simpozija o tej osebnosti. Prvi je bil lanskega 22. aprila v Trstu, drugi pa točno šest mesecev kasneje v prostorih minoritskega samostana na Ptujju. V Zborniku so zbrana predavanja Franca Goličnika, Martina Jevnikarja, Marka Tavčarja, Janka Prunka, Draga Legiša, Vlada Habjana in Saše Martelanca ter članek Iva Jevnikarja na rob tržaškemu simpoziju. V drugem delu bo bralec našel predavanji Ljubice Šuligojeve, ki prikazuje Ptuj v času, ko je tam študiral in deloval Franc Jeza ter poskus Jezove bibliografije, ki jo je pripravil Jakob Emeršič. Ob predavanju je Emeršič sestavil še izredno dragoceno bibliografijo Jezovih del, ki obsega kakih 2000 enot.

Ob branju referatov izstopa Jeza ne le kot pisatelj in časnikar, ampak predvsem kot prodoren mislec in politični delavec, ki je izgoreval za idejo o samostojni in neodvisni Sloveniji.

Druga knjiga, ki je tudi nadvse primerna za sedanjí čas, ko se spominjamo konca druge svetovne vojne in tudi nedolžnih žrtev, ki jih je terjal oni z ideološkimi strastmi tako razboleli čas, nosi naslov *Pesmi zelene pomladi*. Gre za ponatis pesniške zbirke duhovnika in pesnika Lada Piščanca, ki je izšla pred 45 leti v Gorici. Do ponatisa pa je prišlo, da bi se tudi tako poklonili tej žrtvi revolucije. Pesnika so skupaj s sobratom, kaplanom Ludvikom Slugo in še 12 farani umorili v prvih februarjskih dneh leta 1944 na Lajšah nad Cerknim. V soboto, 1. julija, pa bo prav na Lajšah škofijska spominska slovesnost ob 50. obletnici konca II. svetovne vojne, ki se bo začela ob 10. uri. Ob tej priložnosti bodo blagoslovili križev pot in svetišče, ki naj ljudi opozarja na grozote, ki so se pripetile na tem kraju. Somaševanje bo vodil koprski škof, msgr. Metod Pirih. Opoldne pa bo na vrsti kulturni program, med katerim bodo med drugim recitali pesmi Lada Piščanca. Zbirka *Pesmi zelene pomladi* bo štela 112 strani s tehtnim uvodom, ki prikazuje življenjsko usodo tega vzornega duhovnika in obetavnega pesnika.

Alojz Rebula, Na prepihu časa

V našem listu smo že poročali o predstavitvi nove knjige Alojza Rebulu *Na prepihu časa* v Društvu slovenskih izobražencev 19. junija. Knjiga je izšla pri Družini v Ljubljani in vsebuje vse prispevke, ki jih je za Družino Rebula napisal v okviru rubrike *Na prepihu* od leta 1991 do leta 1994.

V rubriki *Na prepihu* se ja Alojz Rebula v štirih letih lotil najrazličnejših tematik in problematik: od vere, filozofije in etike pa do politike, kulture in umetnosti, vedno v luči današnjega stanja, v katerem je sodobni - zlasti slovenski - človek oz. slovenski kristjan. Zelo shematsko bi lahko rekli, da v prvih člankih (iz let 1991 in 1992) prednjačijo »politična« razmišljanja oz. razmišljanja, s katerimi je avtor globoko posegal v slovensko politično življenje iz let Demosove vlade, demokratizacije in osamosvojitve Slovenije. V drugem delu, to je v člankih leta 1993 in 1994, pa najdemo pretežno razmišljanja o današnji kulturi in misli oz. o današnjem svetu. V resnici je to - kot že rečeno - le zelo shematska razdelitev, saj se v *Prepilih* različne tematike prepletajo, in to v luči krščanske morale in etike.

Osrednjo vlogo ima Rebulovo poudarjanje vloge krščanstva pri ohranitvi in razvoju slovenskega in drugih evropskih narodov. Avtor odločno zagovarja nastopanje kristjanov v javnosti, tudi v

politiki, saj je to njihova dolžnost. Rebula tu posebej misli seveda na krstjane v Sloveniji, kjer je bilo iz javnosti za 50 let odrinjeno vse, kar je spominjalo na krščanstvo. Pri tem se ne boji polemizirati z določeno slovensko kulturno in politično srenjo - Rebula navaja tu tudi imena in priimke - ki si je za geslo izbrala stavek »Evropa zdaj«, v sebi pa ima bore malo evropskosti oz. evropske širine.

Rebula obširno razmišlja o padcu vrednot in naraščanju nihilizma, ki smo mu danes priča na Zahodu in ki neizbežno vpliva tudi na slovenski narod. Nasproti temu postavlja avtor antični grški in rimski humanizem, oplojen z judovstvom in krščanstvom. Nasploh pa je v *Prepilih* prisotno vprašanje vere in težnja po Absolutnem.

S svojim štiriletnim pisanjem za Družino je Rebula hotel slovenskega kristjana po 50-letnem izrinjanju iz javnosti in zatiranju opogumiti in mu vrniti optimizem in zaupanje. Hotel je tudi pokazati, da nismo Slovenci prav nič različni od drugih evropskih narodov: imamo vendar iste vrline in slabosti (s tem je izpodobil marsikateri stereotip). Slovenskemu kristjanu je pokazal na dvatisočletno podlago, na kateri naj še naprej deluje: to je krščanska podlaga in vera v Boga, brez katere človek neizogibno zdrkne v Nič.

Ivan Žerjal

Za staro pravdo

SSO predstavil zbirko puntarskih pesmi

»Kdor za svobodo in svoj rod umira, gradove vse in ječe vse podira.« Tako je naš briški pesnik Alojz Gradnik orisal slovenske - in predvsem tolimske - puntarje. Njim in tem Slovincem, ki se na Primorskem še danes bojujejo, da bi se temna noč krivic le prelila v svetel dan pravičnosti, je bil posvečen poseben večer v četrtek, 22. junija, v komorni dvorani Katoliškega doma. Svet slovenskih organizacij je slovesno predstavil zbirko vokalnih skladb *Za staro pravdo*.

Med pomembnimi gosti je bil dr. Peter Vencelj, konzul Tomaž Pavšič, dr. Rudi Merljak, deželni tajnik SSK Martin Breclj in kar nekaj primorskih glasbenikov ter skladateljev. Z uvodno besedo se je predsednica SSO Marija Ferletič hotela zamisliti v slovensko zgodovino. Gre za slovensko nacionalno izkušnjo nenehnega življenja na prepihu kultur in s tem povezano trdoživostjo. Iz zgledeov puntarjev moramo črpati moči, da rešimo probleme v zamejstvu danes. Primorci smo in moramo biti upornega duha na tej zamlji, ki so jo dedje zalivali z znojem in s krvjo; še danes smo namreč priče preziranja človeških pravic.

Zbirka bi morala sicer iziti lani, ob 280-letnici spomina na obglavljenje enajstih tolimskih puntarjev na Travniku, Goričanom svetem kraju. To, da je izšla komaj sedaj, je pa lahko še pomenljivejša, kajti tako se uokvirja obenem tudi v proslavljanje 50-letnice krvave zmage nad dvema še hujšima »galgotoma« tega stoletja, nacizmom in fašizmom.

Zbirko je strokovno in podrobno predstavil član tržaške ZCPZ prof. Humbert Mamolo. Pri analizi stoma z recitiranjem tekstov in poezij pomagala člana Odra 90 Tamara Kosič in Jan Leopoli. Z Mamolovo razlago so se prepletale tri prve izve-

dbe samospjevov Štefana Maurija; podali so jih sopranistka Tanja Kuštrin, baritonist Zdravko Pergar, pianist Janko Kastelic in kontrabasist David Šuligoj. *Stara pravda*, je pojasnil prof. Mamolo, je nekaj, kar ne postara in se ne spremeni. Je klic po pravici, krik, ki je vžigal kmečke množice. Zbirka je lepa in prodorna zamisel prof. Andreja Bratuža, ki je na sam začetek prve svoje uglasbene pesmi na besedilo matere-pesnice Ljubke Šorli posvetilo *Dragi mami v blag spomin*.

Zbrane umetne in ljudske pesmi opisujejo boj malega slovenskega naroda; v puntih 18. stol. lahko vidimo zamatke današnje svobodne Slovenije. Zgodovinar dr. Branko Marušič je opremil zbirko z zgodovinskim pregledom tolimskega punta leta 1713-14. V kmečkih uporih so Slovinci prvič odločno nastopili kot subjekt; in to so ovekovečili bodisi glasbeniki kot drugi umetnostni ustvarjalci. V novi zbirki so prisotni skladatelji domala iz vsega slovenskega kulturnega prostora: Radovan Gobec (4 pesmi), Ubald Vrabc (4), Pavel Šivic (3), Andrej Bratuž (2), Rado Simoniti (2), Vilko Ukmar (2), Zorko Harej (1), Avgust Ipavec, Ivo Bolčina, Štefan Mauri, Marjan Gabrijelčič, Stanko Jeričijo, Mirko Špacapan. Avtorji besedil pa so v glavnem Primorci: Alojz Gradnik (12), Ljubka Šorli (6), Marko Golar (1), Tone Kuntner, Avgust Ipavec; 3 pesmi so ljudske.

V marsikateri poeziji - predvsem Ljubke Šorli - se bolečina spreminja v zaupanje in vdanost Višnjemu. Pravičnanje v pravičnejšo prihodnost je raznim Munihom, Kobalom, Gradnikom, Lahajnarjem in Kraguljem dajala nekoč in daje tudi danes moč. Preveč je že bilo žrtvovanega, da bi naš narod ne uresničil upov pradedov. »Ne sme v pozabo davek ta krvavi« (Ljubka Šorli). DD

V ponedeljek, 26. junija, je bila v lepi mestni četrti v ulici Ascoli tik ob sinagogi - v osrčju nekdanjega goriškega geta - otvoritev velikega prenovljenega portala, starega nad dvesto let, ki je nekoč krasil hišo Ascoli. Zbrala se je množica žen Lions kluba Maria Theresia, ki je finančno

omogočila podvig, pa tudi peščica meščanov; ti so ob županu Valentiju pozdravili pobudo, ki želi ovre-

dnotiti bogastva goriške kulture, ki ji je bil hebrejski delež izredno dragocen. (Foto Studio Reportage)

Poslovili smo se od krščanske matere

V torek, 27. junija, smo se v cerkvi sv. Ivana v Gorici poslovili od pok. Julke Gerljevič, vdove Žgavec, ki je v nedeljo, 25. t.m., po daljši boleznii zaspala v Gospodu v bolnici sv. Justa.

Pokojnica je bila doma s Cola, kjer se je rodila 16.12.1906 v številni kmečki družini; bila je najmlajši otrok. Ena sestra je odšla k redovnicam. Kot kmečko dekle se je izučila za kuharico in si s tem služila vsakdanji kruh. Posebno dolgo let je bila pri družini Venuti v Gorici. Med vojno se je vrnila na Col, toda pogosto je prihajala v Gorico, kjer se je rada ustavljala pri msgr. Mirku Brumatu, saj je bila članica Marijine družbe. Po vojni se je za stalno vrnila v Gorico in se tu leta 1946 poročila s fantom iz domače vasi Francem Žgavcem. V zakonu sta imela dve hčerki, Marijo in Franko, ki ju v Gorici poznamo vsi Slovenci, zlasti Franko, ki je sedaj duša

Pokojna Julka je bila izrazito krščanska žena, kot so nekoč bile žene s podeželja, ki so tudi v mestu ostale zveste domači krščanski vzgoji. V javnosti pa se ni kazala, skrbela je pač predvsem za svojo družino. Pogreb je bil v torek zjutraj v nabito polni cerkvi sv. Ivana. Somaševalo in zanjo je molilo osem duhovnikov; profesorji in gojenci glasbene šole pa so skupno z župljani in prijatelji poskrbeli za zadnje slovo s petjem.

SCGV Emil Komel ob koncu šolskega leta

Zaključni nastop gojencev in obračun ravnatelja šole Silvana Kerševana

V sredo, 21. junija, je bil v Kulturnem domu v Gorici zaključni nastop gojencev Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel.

Na scenografsko lepo okrašenem odru in ob simultanim proiciranju so se pred številnim občinstvom najprej zvrstili najmlajši: svoje letošnje delo so predstavili otroški zbor SCGV Gorica pod vodstvom Eleonore Ipavec, nato otroški zbor s Plešivega pod vodstvom Tanje Kuštrin in še otroški zbor iz Doberdoba ob ORFF-instrumentih pod vodstvom Lucije Lavrenčič. Za temi sta združeni otroški zbor in instrumentalna skupina pod taktirko Vladimira Čadeža podala *Pesem primorske mladine*. Nato so z eno skladbico in ob klavirski spremljavi nastopili na violino učenci 5. razreda osnovne šole Župančič iz Gorice; pripravil in vodil jih je prof. Igor Kuret. Sledil je nastop treh zrelejših gojencev, ki so v letošnjem letu prejeli kako pomembnejše priznanje: Matija Faganel je na oboo zaigral Rameauovo *Les tendres plaintes*, Peter Gus je na violino izvedel zahtevni Beriotov Koncert v a-molu, Aleksandra Pavlovič pa je na klavir izvrstno podala Prokofjevo Sonato št. 3 op. 28.

Sopranistka Mirjam Pahor je ob violinistki Ingrid Shllaku in pianistki Micheli De Castro zapela Mozartovo Ario iz opere in *Il re pastore*. Nato je kvintet flavte, oboe, violine, čela in čembala lepo izvedel dva stavka Telemannovega Kvarteta v G-duru. Kot zadnja točka se je pod vodstvom prof. Kureta predstavil šolski orkester SCGV Emil Komel s šestimi slikami Čajkovskega in Mozartovim *Divertimentom*.

Opazamo, da je na naši glasbeni šoli vedno več možnosti učenja raznovrstnih instrumentov od godal do pihal, brenkal in tolkal, solopetja in stranskih predmetov; še pomembnejša pa je možnost mentorstva res kakovostnih pedagogov. In vedno več veselja je že pri zelo mladih gojencih. Ker ima za vse to nedvomno velike zasluge neutrudni ravnatelj SCGV Emil Komel prof. Silvan Kerševan, sem se ob koncu tega šolskega leta želel pogovoriti z njim, ki v tišini

vлага veliko truda in energij v to v zamejstvu vedno bolj veljavno ustanovo. Na novem sedežu glasbene šole v Katoliškem domu mi je na tajništvu pokazal registre, ki pričajo o opravljenem delu. Ni zelo pomembno sicer zavodljivo število gojencev glasbene šole, ki se letos suka okrog števila 180; brez dvoma so pomembnejši kakovostni rezultati, ki se stopnjujejo iz leta v leto. »Dosti je iniciativ in dosti je tudi idej.« Za to pa je potrebno posvečati otrokom in strukturi tudi dosti truda in zavzetosti. Tudi letos so učenci kronali šolsko leto z notranjimi izpiti, nekateri tudi z državnimi izpiti na konservatoriju Tartini v Trstu.

Drugi pomenljiv rezultat tega leta je bila bogata koncertna sezona. »Žela je lepe uspehe in dosti odobravanja, ker je bila raznolika, primerna za različne okuse.« Kaj pa naslednje leto? »Imamo že veliko ponudb.« Kaže, da bo težko le izbirati.

Okrog šole se rojeva dosti pobud, srečanj z glasbenimi osebnostmi in med šolami, možnosti intenzivnih poletnih in priložnostnih seminarjev za poglobitev študija; nekateri pedagogi, med temi prof. Gadžijev, so razpredli mrežo stikov, ki odpirajo nove možnosti. »Sodelovali smo na tradicionalnih srečanjih glasbenih šol Primorske in na raznih revijah; gostili smo celo eno glasbeno šolo iz Zagreba... Rojeva se vedno večji interes predvsem za našo klavirsko šolo...« Sodelovali so tudi z YEM-om; kar šest gojencev šole Komel se je pred kratkim udeležilo srednjeevropskega festivala v Budimpešti. S takimi pobudami se Komel uokvirja tudi v širše mednarodne kroge in lahko postane odskočna deska za mlade ambiciozne glasbenike. »Učitelji so, učenci tudi, zanimanje je, uspehi tudi.« Šola je razvejana in ima dosti dela po celi Goriški. »Treba je vedno več angažiranosti,« je dodal neutrud-

Pesem slovenske mladine

ni in požrtvovalni prof. Kerševan. Ni pa vse odvisno le od dobre volje. »Problem, s katerim se konkretno srečujemo, je problem finančnih sredstev. Kot ustanova prejemo enoletne prispevke, ki pa ne dopuščajo, da bi lahko načrtovali bolj daljnoročno.«

Ker je glasbena šola kot vzgojna institucija v zamejski stvarnosti brez dvoma zelo koristna in perspektivna, bi bilo pričakovati, da bi se njenih pobud ne udeleževali le starši gojencev ali gojenci sami, ampak na splošno vsi tisti, ki se imajo za intelektualno in kulturno zavzete osebe. Oblikovati današnje mlade pomeni namreč oblikovati našo prihodnost. Žal pa so ljudje, ki odločajo o zamejski kulturni politiki, pogosto prav malo seznanjeni s konkretnimi podatki in problemi delujočih ustanov.

Kljub vsemu prof. Kerševan kar naprej kuje ideje in načrte. »Iščemo načine, kako pritegniti mlade h glasbi... Letos je prvič steklo sodelovanje z državno ustanovo - osnovno šolo Župančič iz Gorice in Abram iz Pevme, kjer je prof. Kuret v dogovoru z ravnateljico in s starši uvajal k študiju violine kar cel razred hkrati.« In kdor je slišal te otroke, je lahko le ugotovil, da je poskus popolnoma uspel v zadovoljstvo tako malih kot odraslih. Mentorji načrtno spremljajo in skrbijo tudi za usmerjanje nadarjenih gojencev. »Veliki letošnji podvig je bil šolski godalni orkester. Upajmo, da bomo imeli kmalu tudi majhen simfonični orkester...« Upravičeno lahko upamo to in drugo. DD

5. občni zbor Društva prostovoljnih krvodajalcev Sovodnje ob Soči

Občni zbor je bil v sredo, 21. junija, v Kulturnem domu v Sovodnjah. V imenu občinske uprave ga je pozdravil župan Petejan. Poudaril je, da zasluži delovanje krvodajalcev večjo pozornost in seznanjenje v javnosti. Društvu je zaželel veliko uspehov in vztrajnosti za nadaljnje delovanje. Predsednik društva Branko Černic je v nagovoru pojasnil ozadje afere »okužena kri«, s katero javna občila razburjajo italijansko javnost. Tajnica Marinka Batič je orisala štiriletno delovanje odseka (zadnji občni zbor je bil maja 1991). Iz bogatega poročila smo izvedeli, da so bile med drugim tudi uspešno izpeljane akcije nabiranja pomoči za begunce v bivši Jugoslaviji. Organizirani pa so še bili: dobro obiskana predavanja, izleti v naravo, izmenjava izkušenj in sodelovanje z RK Škofja Loka ter prijateljski stiki z Vzgojnim zavodom Janko Premrl-Vojko v Vipavi. Navezani so bili stiki s sosednimi organizacijami to stran meje in sodelovanja z osnovno šolo in krajevnimi društvi v občini. V tem obdobju je bilo 328 darovanj krvi in se je društvu pridružil 29 mladih. Na koncu poročila je tajnica dejala: »Zadovoljna sem, da vodstvo društva počasi prepuščamo mladini; kar šest mladincev je namreč sprejelo sodelovanje v odboru. Ti so: Loredana Cibini, Vesna Cescutti, Igor Florenin, Sebastiano Menis, Guido Kovic in Štefan Tommasi.« Blagajniško poročilo je podala Mirjam Devetak, poročilo nadzornega odbora pa Benjamin Černic.

Pozdrave so izrekli razni predstavniki društev. Soglasno je bila sprejeta kandidatna lista štirindvajsetih članov: 16 za upravni odbor, 3 za nadzorni, 3 za razsodišče in 2 predstavnika iz Štandreža. V sklepnem delu je tajnica obvestila prisotne o letošnjem izletu v naravo na Ojsternik ob avstrijski meji 16. julija.

Remo Devetak

Jubilejni festival narodnozabavne pesmi v Števerjanu

Tradicionalni števerjanski festival slavi letos svoj srebrni jubilej. Zato so mladi organizatorji Slovenskega katoliškega prosvetnega društva Frančišek Borgija Sedej poskrbeli za pravo poslastico vsem ljubiteljem dobre narodnozabavne glasbe. V soboto, 24. junija, teden pred tekmovalnim delom, sta bila na programu otvoritev festivala in odprtje razstav briških vin ter umetniških del domačina Mirka Maraža. Slediti bi moral ples z znanim pevcem Edinom Fliserjem in njegovim ansamblom Mak. Žal pa nam je slabo vreme prekrizalo načrte. Sobotno otvoritveno slavlje smo tako prenesli na nedeljo. Sončna nedelja je priklicala številno publiko od vsepovsod med hladne števerjanske bore. Pozdravni nagovor tajnice društva Franke Padovan por. Terčič je uvedel v predstavitev lepe razstave lesnih izdelkov Števerjanca Mirka Maraža, ki smo jo namestili v spodnjih prostorih Sedejavnega doma. Tipično razstavo briških vin je orisal član društva enolog Ivan Vogrič. Uradnemu delu je kmalu sledil težko pričakovani koncert Alpskega kvinteta, ki je bil tudi višek uvodnega dela letošnjega festivala. Ob prijetnih zvokih instrumentalnega kvinteta in blagih glasov pevskega tria se je na plesišču kar trlo parov, ki so urno zavrteli pete. V dobro založenem bufetu seveda ni manjkalo tipičnih jedi na žaru in dobre briške kapljice.

Tekmovalni del festivalskih večerov bo ta teden letos izjemno že v petek, 30. junija, z nastopom prve polovice prijavljenih ansamblov. Komisija za glasbo bo lahko izbrala nekaj finalistov še v soboto, 1. junija, ko bo ob 21. uri drugi izključitveni del. Najboljšim bomo lahko prisluhnili v nedeljo, 2. julija, ob 17.30. Festivalsko praznovanje bo v nedeljo po nagrajevanju sklenil koncert Alfija Nipiča s plesom.

Organizatorji toplo vabimo vse ljubitelje narodnozabavne glasbe na naš praznik.

Valentina Humar

»Enkratni so le človekova duša in njegovi občutki«

Pogovor s pisateljem Dušanom Jelinčičem

Tržaški pisatelj Dušan Jelinčič, sicer časnikar na Radiu Trst A in gornik, je bil v kratkem času kar trikrat nagrajen. Prejel je namreč 2. nagrado ITAS, posebno nagrado žirije na 29. literarnem natečaju CONI (Italijanskega vsedržavnega olimpijskega odbora), uvrstil pa se je tudi v finalni del nagrade Bancarella sport. Nagrade je prejel za italijanski prevod svoje knjige Zvezdne noči (Le notti stellate). O nagradah, knjigi in o bodočih načrtih smo se z njim pogovorili.

V kratkem časovnem roku si prejel kar tri literarne nagrade zaporedoma. To je nedvomno veliko zadoščenje in veselje...

S tako trditvijo se lahko seveda samo strinjamo, posebno ker gre za prestižne nagrade v vsedržavnem in celo evropskem okviru. Zanimivo je, da prav s tem, da sem se uvrstil v ožji izbor nagrade Bancarella sport, so se začeli zanimati zame založniki in sem dobil kar nekaj zanimivih ponudb. Morda zato, ker se v finale Bancarella redno uvrščajo »veliki« sodobni italijanski avtorji. Tudi tu je recimo prisoten eden najbolj odmevnih sodobnih italijanskih pisateljev Nanni Balestrini s kratkim romanom *I Furiosi*. Prav s to knjigo je Balestrini pred nekaj dnevi prejel veliko literarno nagrado Italijanskega olimpijskega odbora CONI, jaz pa sem na tem tekmovanju prejel posebno nagrado žirije.

Verjetno največje zadoščenje pa sem občutil pred dvema mesecema, ko mi je Mario Rigoni Stern podelil Srebrni osat v Trentu za drugo mesto literarne nagrade ITAS za najboljšo knjigo s področja gorništa, prevedeno v italijanščino. Gre za največjo evropsko nagrado za planinsko literaturo, Rigoni Stern pa mi je po nagrajevanju šepnil: »Veš, če ne bi bilo Schneiderja, ki je s svojimi Glasovi sveta zaslovel po vsem svetu, bi bila zmaga tvoja...« Zmagovita knjiga, ki jo je izdala Einaudi, je bila namreč že prevedena v petnajst jezikov...

Sicer pa so posledice teh nagrad že otipljive. Zvezdne noči je sedaj mogoče dobiti po vsej severni Italiji, založnik Campanotto je takoj ponatisnil drugo izdajo, ki je že skoraj pošla, tako da bodo v kratkem pripravili novo. Tudi papir je sedaj boljši, knjiga je tanjša, saj se bralec prestraši knjige, ki je debela 350 strani. Sicer pa mi je bilo v veliko zadoščenje, ko so mi bralci rekli, že res, da je knjiga zajetna, a ko jo primeš v roke, je ne spustiš več...

Tako Zvezdne noči kot Biseri pod snegom nista samo gola opisa dveh himalajskih odprav. Bi nam lahko kaj povedal o njuni globlji vsebini?

Najprej moram poudariti to: hotel sem napisati literarno delo in ne opisati neko himalajsko odpravo, ker so to storili že mnogi in je torej to pisanje ponavljajoče in navsezadnje ne posebno zanimivo. Zanimivo pa je tisto, kar je enkratno. Enkratni pa so le človekova duša in njegovi občutki. Jaz sem stalno opisoval le te občutke, tako da so alpinizem, vzpon, odprava, življenje s soplezalci stopili v ozadje, oz. postali so le nekakšen odmev, ki te občutke

Dušan Jelinčič ob vznožju osemstisočaka Broad Peaka

sproščajo. Torej zunanost, ki sproži notranje reakcije, in to nikakor ni zanemarljivo. ko sem se lotil pisanja Zvezdne noči, sem se seveda prav dobro zavedel, da je to nekakšen skok v temo, ker ni še nihče tako pisal. Vendar sem sprejel izziv; bralci in literarna kritika so me za to bogato nagradili. Po Zvezdne noči sem napisal še Biseri pod snegom, ki je, po mojem mnenju, literarno boljša knjiga od

prejšnje. Ponavljam, literarno, ker so seveda Zvezdne noči bolj »epske«, saj med drugim tam opisujem svoj neverjeten boj za golo preživetje na himalajskem osemstisočaku Broad Peak; poleg tega pa sem doživel največjo himalajsko tragedijo, ko je na sosednjem K2 umrlo v enem samem dnevu pet alpinistov...

Imaš v načrtu kak nov alpinistični ali literarni podvig?

Z alpinizmom ne vem, kako bo, ker me zanima samo Himalaja; za to pa potrebuješ dosti finančnih sredstev in časa. Zato je to, vsaj kratkoročno, skoraj izključeno. Kar se pa tiče literature, je drugače... Glede na to, da me založniki komaj sedaj odkrivajo kot pisatelja, je dovolj, da iz svoje »zapuščine« vzamem že napisane rokopise... V zadnjem obdobju sem imel po sili razmer (saj sem izgubil službo pri Primorskem dnevniku) dosti časa; to pa sem izkoristil za vse tisto, čemur se nisem mogel posvečati prej: poglobljen študij, potovanja, plezanje, branje, pisanje. No, čas sem dobro izkoristil, rezultati pa so sedaj končno na dlani, in tudi zelo stvarni...

Vprašanja je postavil Ivan Žerjal

Odobritev regulacijskega načrta

V noči med ponedeljkom in torkom je tržaški občinski svet odobril nov regulacijski načrt, o katerem so debatirali že dva tedna ob vrsti polemik. Tako se je tržaška občina zadnji trenutek izognila komisarski upravi, ki je že bila na vidiku zaradi nezmožnosti doseči dogovor. Za načrt je glasovalo 23 svetovalcev večine in opozicije, štiri se so glasovali proti. Regulacijski načrt žal vsebuje tudi nekaj negativnih točk za našo skupnost, predvsem glede kraškega teritorija. Tako je bil npr. sprejet amandma Nacionalnega zaveznitva o novi širitvi Centra za raziskave na Padričah. Svetovalca Slovenske skupnosti Močnik in Berdon sta glasovala proti amandmaju, slovenski svetovalec Demokratične stranke levice Dolenc pa se je v nasprotju s stališčem svoje stranke vzdržal.

K problemu regulacijskega načrta se bomo še vrnili.

Zaključek sezone DSI

Gostje na sklepni večeri DSI (Foto Kroma)

V torek, 27. junija, se je v Peterlinovi dvorani odvijal zadnji večer sezone Društva slovenskih izobražencev 1994-1995. Sklepni večer je imel na sporedu predstavitev sedmih knjig avtorjev, ki so bili v obdobju komunističnega režima v Sloveniji zamolčani: to so knjige *Luč iz globin* Antona Srholca, *Sivi dnevi* Marka Kremžarja, *Onstran samote* Ludveta Potokarja, *Židovska* Tatjane Angere, *Poletje molka* Mare Cerar Hull, *Himna večeru*

Ivana Hribovska in *Luč na mojem pragu* Franceta Kunstlja. Knjige je izdala Celjska Mohorjeva družba (CMD), v Trstu pa so o njih spregovorili predstavnika CMD Janko Jeromen, Matija Remše, prof. France Pibernik in pisatelj Zorko Simčič.

Posebno mesto so ponedeljkovi gostje posvetili življenju in delu Ludveta Potokarja, ki je bil do sedaj v Sloveniji popolnoma neznan, pa tudi v zamejstvu in zdomstvu se o njem ni vedelo skoraj nič.

Praznovanja ob sv. Ivanu

Slovenske narodne noše na procesiji pri Sv. Ivanu (Foto Kroma)

Po raznih krajih na Tržaškem so ljudje obhajali praznik sv. Janeza Krstnika oz. sv. Ivana. Za ta praznik oz. za njegovo vigilijo se prirejajo kresovanja, ki pa jih je slabo vreme z burjo in dežjem, ki je tiste dni pestilo naše kraje, preprečilo. V marsikaterem kraju so priredili tudi bogat kulturni spored. Na Padričah je med drugim nastopila tudi ženska skupina Stu ledi; pri Sv. Ivanu je v soboto, 24. junija, nastopila nova vokalna skupina Resonet. Pri Sv. Ivanu so v nedeljo, 25. junija, imeli tudi tradicionalno procesijo, ki se je odvijala kljub neugodnemu vremenu. Procesiji sta sledila slovesen blagoslov in peta maša v slovenščini. Svetoivančani so na vigilijo svojega farnega zavetnika imeli tudi slovensko sv. mašo v stari cerkvi sv. Ivana in Pelagija.

Zaključni koncert v Štivanu

Moški zbor Fantje izpod Grmade in Dekliški zbor Devin sta v soboto, 24. junija, v cerkvi sv. Janeza Krstnika v Štivanu priredila koncert ob zaključku sezone. Kot gost je nastopil tudi moški zbor iz Medvod

pri Ljubljani. S prijetnim koncertom sta devinska zbora tako sklenila plodovito sezono, med katero sta še enkrat dokazala, da sta zelo pomembna dejavnika kulturnega življenja naših ljudi na Devinskem. Koncertu je sledila družabnost na sedežu zborov v Devinu. (Foto Kroma)

Žavlje-Štramar

Sv. Janezu Krstniku so naši predniki sezidali mnogo cerkva. Ena izmed teh je bila pred sto leti sezidana v Štramarju. Tu se vsako leto 24. junija lepo praznuje. Letos pa je bilo še posebno slovesno. Vrli vaščani so pred kratkim obnovili cerkvico, da nas je za praznik pričakala lepa in okrašena kot nevesta. Kljub slabemu vremenu se je zbralo lepo število ljudi. Prišli so tudi italijanski župnik in razne druge osebnosti, ki so slovenskim vernikom čestitali, da so tako lepo izpeljali to drago in zahtevno delo. Pri slovesni, deloma dvojezični maši je sodeloval pevski zbor iz Kolonkovca. Po maši je bil pred cerkvijo srečolov. Ob bogati zakuski in prijaznih domačinih smo se imeli prav lepo. Slovenska pesem je odmevala pozno v noč in povedati moramo, da je bila tu zelo zaželjena. Vzdušje je bilo tako, da zlepa ne naletiš na nekaj prijetnejšega. Razšli smo se z željo, da bi naš narod ohranil lepe stare navade, ki človeku pričarajo žarek upanja v boljši in pravičnejši svet.

Zahvala g. Jožetu Špehu

G. Jože Špeh je tudi letos vodil medžupnijsko katehezo za tržaško škofijo. Sestanke smo imeli v mali dvorani pri cerkvi v Barkovljah. G. Špeh nam je odkrival lepoto in zanimivosti Sv. pisma ter nam tudi pripravljala tiskane zapiske. Za njegov trud in bogato razlago se mu udeleženske iskreno zahvaljujemo, jeseni pa nasvidenje!

Nova maša pri sv. Tomažu

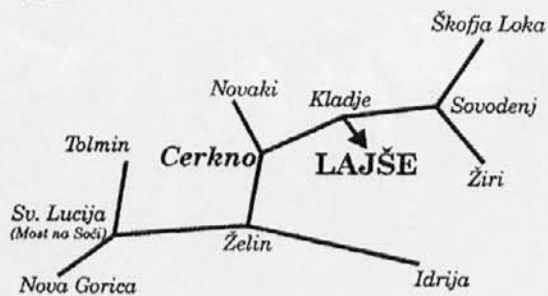

V cerkvi sv. Tomaža med Gročano in Vrhpoljem (na sliki: posnetek iltarja) bo v nedeljo, 2. julija, ob 15. uri nova maša, ki jo bo daroval g. Tomaž Kodrič. To bo tudi priložnost, da se ljudi čim bolj spodbudi v želji po obnovi te cerkve, ki že skoraj 50 let razpada.

Spominska slovesnost ob 50. obletnici konca druge svetovne vojne na Lajšah

V soboto, 1. julija, bo ob 10. uri na Lajšah nad Cerknim škofijska spominska slovesnost ob 50. obletnici konca druge svetovne vojne v spomin na žrtve revolucije in okupacije na Primorskem pred drugo svetovno vojno in po njej.

Ob 10. uri križev pot, ob 11. uri blagoslovitev svetišča in maša (vodi škof Metod Pirih), nato kulturni program z recitacijami pesmi Ladislava Piščanca, nastopom MePZ Rupa-Peč, govorom cerkijanskega župana in razlago spominskega obeležja.

Kinoatelj: filmvideo laboratorij

Pri goriškem Kinoatelju imajo navado, da od časa do časa poskrbijo za kakšno novo in izvorno pobudo. Tokrat je na vrsti filmvideo laboratorij z naslovom *How to make a good film*, ki ga organizirajo v sodelovanju z Zvezo slovenskih kulturnih društev in Zvezo kulturnih organizacij Slovenije. Filmvideo laboratorij je prvo poglavje širše zastavljenega projekta, ki se bo nadaljeval v naslednji sezoni. Namenjen je vsem tistim, ki želijo поблиže spoznati svet kinematografije in si s kančkom sreče in podjetnosti celo utreti pot vanj. Temelji namreč na misli, da se nečesa najbolj izučimo, če znamo usklajevati teorijo s praktičnim delom.

Prvo srečanje v sklopu filmvideo laboratorija bo 4. julija na igrišču doma Andreja Budala v Štandrežu z začetkom ob 20. uri. Predvajal se bo film Vincija Voguea Anžlovarja *Babica gre na jug*, ki je ob svojem izidu leta 1992 na slovenskem tržišču prekosil v številu gledalcev tudi velike ameriške produkcije. Prisoten bo režiser, ki pa bo pred filmom med prisotno mladino izbral najzanimivejši filmski obraz - filmsko lice '95. Filmu bosta sledila proglasitev zmagovalca in srečanje z režiserjem.

Filmvideo laboratorij se bo nadaljeval 6., 7. in 8. julija med Gorico, Trstom in Ljubljano. Prvi dan (četrtak, 6.7.) bosta v Dijaškem domu v Gorici uvodno srečanje in voden ogled filma; naslednji dan si bodo udeleženci ogledali v Ljubljani filmski studio *Viba film* in slovensko televizijo, nadaljevali filmsko delavnico kot gostje filmske šole pri ZKOS.

Po ogledu filmskega snemanja se bodo v soboto popoldne podali v Trst, kjer bodo lahko sledili filmskemu seminarju ameriškega režiserja Rogerja Cormana, ki ga ima v gosteh *La Cappella Underground* iz Trsta. Za podrobnejše informacije kličite na Kinoatelj (tel. št. 33580).

DAROVI

Za cerkev na Vrhu: čebelarji goriške pokrajine 20.000; N.N. 5.000 lir.

Za cerkev v Rupi: druž. Campolongo v spomin na Jožka Marušič 100.000 lir.

Za KG: M.B. 30.000; Rafael S. 100.000 lir.

Za misijon p. Kosa: Jožko Devetak, Vrh 37, 50.000 lir.

Za vipavske begunce-otroke: N.N. iz Brega 25.000 lir.

Za cerkev v Ricmanjih: Marcela Vatovec v spomin na pokojnega moža Feliceja 50.000 lir.

SLOVENSKO KATOLIŠKO PROSVETNO DRUŠTVO FRANČIŠEK BORGIIJA SEDEJ

vljudno vabi na

25. FESTIVAL - ŠTEVERJAN '95

med borovci v Števerjanu

petek, 30. junija, ob 20.30 **TEKMOVALNI VEČER**
sobota, 1. julija, ob 20.30 **TEKMOVALNI VEČER**
nedelja, 2. julija, ob 17.30 **FINALE IN NAGRAJEVANJE**

sledi ples z ansamblom Alfija Nipiča

OBVESTILA

❖ **AVTOBUS ZA LAJŠE IZ GORICE.** Obveščamo vse, ki bi se v soboto, 1. julija, radi udeležili slovesnosti na Lajšah, da bo zjutraj ob 8. uri odpeljal avtobus s Travnika v Gorici. Prostori bodo na voljo do zasedbe mest.

❖ **TRST. UPRAVNI ŠKOFIJSKI URAD** sporoča, da posebna družba išče strateška mesta (zvonike, cerkve ali druge cerkvene ustanove), kamor bi postavila svoje aparate s telefonsko mrežo, s ponudbo posebne pogodbe, a v svojo korist. Nihče naj ne naseda tem ponudbam! Župniki naj se najprej obrnejo do upravnega urada na škofiji.

❖ **SV. KRIŽ PRI TRSTU.** Farna zavetnika sv. Peter in Pavel. V nedeljo, 2. julija, bo ob 10. uri slovesna sv. maša in nato običajna procesija s sv. Rešnjim telesom po vasi. Maševal in pridigal bo g. Franc Pohajač; poleg domačega cerkvenega pevskega zbora bo sodelovala tudi nabrežinska godba. Vabljeni vsi verniki, domačini in iz okoliških vasi.

❖ **ŽUPNIJE RODIK, HRPLJE-KOZINA, KLANEC in DRAGA** vabijo na slovesnost nove maše, ki jo bo daroval **novomašnik Tomaž Kodrič** iz Brij na Vipavskem v nedeljo, 2. julija, ob 15. uri ob razvalinah gročanske cerkve sv. Tomaža nad Vrhpoljami v bližini državnega mejnega prehoda Krvavi potok-Pesek.

❖ **NABREŽINA.** V nedeljo, 2. julija, bo v Kamnolomih (Bivio) tradicionalni **Marijin praznik**, ki smo ga doslej praznovali 15. avgusta, a je bil po želji škofa in venikov prenešan na nedeljo, 2. julija. Na sporedu bo sv. maša, ki jo bo daroval škof, pel bo priznani mešani zbor S. Ignazio pod vodstvom Stanka Jericija. Za novo cerkvico bodo tudi tradicionalni darovi-dobitki ter družabnost. Pričetek ob 20.30. Nasvidenje!

❖ **TRST. MESEČNA MAŠA ZA EDINOST KRISTJANOV** bo v ponedeljek, 3. julija, ob 17.30 v Marijinem domu v ul. Risorta 3. Sledil bo razgovor ob diapozitivih.

❖ **SLOV. VINCENCIJEVA KONFERENCA** obvešča: odhod otrok v gorsko kolonijo v **Comeglians** je v ponedeljek, 3. julija. V Trstu naj se otroci zberejo ob 15. uri v dvorani v ul. Donizetti 3, v Gorici pa ob 17. uri pred železniško postajo.

❖ **DOLINA.** V torek, 4. julija, bo župnijska skupnost slavila **god župnijskega zavetnika sv. Urha**. Ob 19. uri bo sv. maša, ki jo bo daroval krajevni župnik ob asistenci diakona Maksa Stuarda. Po maši bo sledil koncert godbe na pihala Breg in prijateljsko srečanje v mladinskem domu.

❖ **CIRILMETODOVO PRAZNOVANJE NA VEJNI PRI TRSTU.** V sredo, 5. julija, bo ob 11. uri sv. maša ob altarju sv. bratov Cirila in Metoda; v nedeljo, 9. julija, ob 17.30 slovesnost nove maše g. Roberta Ušaja iz Sempetra pri Novi Gorici ob sodelovanju zlatomašnika dr. Stanka Janežiča in biseromašnikov prof. Stanka Žerjela in g. Franca Malalana. Poje cerkveni pevski zbor Mačkolje pod vodstvom Iva Lešnika. Zaželene narodne noše. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Trstu.

❖ **BARKOVLJE.** Sv. maša z uro molitve za duhovne poklice in mladino bo v četrtek, 6. julija, ob 18.30 v Barkovljah. Toplo vabita Slovenska Vincencijeva konferenca in Klub prijateljsstva.

❖ **PROTAGONISTI NA RADIU TRST A.** Mladi vseh generacij! Letos poleti boste lahko protagonisti na radiu Trst A. Dovolj je, da sestavite svojo lestvico desetih najbolj priljubljenih pesmi (navedite tudi kako pesem za rezervo) in da nam zaupate kaj o sebi. Vse pošljite na naslov **RAI, Radio Trst A, ul. F. Severo 7, Trst - Italija**, s pripisom **POLETNI MOZAIK**. Če bo izbrana vaša lestvica, boste povabljeni na Radio Trst A, kjer boste v živo sooblikovali mladinsko oddajo **SPLASHPARADE**, ki bo vsako sredo, od 28. junija do 13. septembra, od 15.45 do 16.45. Pohitite s prijavnimi! Pomembno! Ob prijavi navedite svojo

Sožalje

Uredništvo in uprava Katoliškega glasa in Pastirčka, Goriška Mohorjeva družba in Katoliško tiskovno društvo izrekajo Franki Žgavec in njenim najdražjim iskreno krščansko sožalje ob smrti ljubljene mame Julke. Izrazom sožalja se pridružuje Katoliška knjigarna.

Franki Žgavec ob smrti drage mame iskreno sožalje.

Ob izgubi drage mame Julke izraža Zveza slovenske katoliške prosvete odbornici Franki Žgavec in sorodnikom globoko sožalje.

SKPD M. Filej in Oder 90 žalujeta s Franko Žgavec ob izgubi drage mame Julke.

Osebe in učenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel izrekajo predsednici

Zapustila nas je naša draga mama

JULKA GERLJEVIČ vd. ŽGAVEC

Zahvaljujemo se vsem, ki so z nami sočustvovali in se na katerikoli način poklonili njenemu spomenu.

Franka in Marija z družino
Gorica, 27. junija 1995

Spominska plošča za dr. Tineta Debeljaka

Škofja Loka je 22. junija doživela nepozaben praznik: v središču mesta je bila odkrita plošča na rojstni hiši dr. Tineta Debeljaka. Odkril jo je škofjelški župan inž. Igor Draksler, blagoslovil pa bivši dolgoletni župnik Škofje Loke kanonik in prelat Melchior Golob ob prisotnosti ožjih sorodnikov pok. Debeljaka, med njimi sina Tineta Debeljaka ml., ki je s svojimi otroki prišel za to priložnost iz Argentine.

Pred odkritjem je bila spominska sv. maša v nabito polni cerkvi. Poleg domačega župana so bili prisotni mnogi javni delavci in kulturniki: naj omenimo le predsednika Slovenskih krščanskih demokratov Lojzeta Peterleta ter poslanca - domačina Ivana Omana. V nagovoru je prelat Golob obdelal trdo življenje dr. Tineta Debeljaka in njegove družine ter njegovo zavzetost za svetle ideale, ki so in so vedno bili glavna opora razvoju našega naroda: krščanstvo, slovenstvo in demokracija.

V kulturnem sporedu, ki je bil zaradi slabega vremena kar v cerkvi, je pel župnijski cerkveni zbor; iz del Tineta Debeljaka (predvojnih in povojnih) sta brala recitatorja. Eden od njih je bil

vnuč pok. Debeljaka, »književnika, prevajalca, literarnega zgodovinarja«, kot piše na spominski plošči.

Dr. Tine Debeljak se je rodil 27. aprila 1903 v Škofiji Loki, umrl pa v Buenos Airesu 20.1.1989; že pred vojno se je uveljavljal v domovini kot publicist, pesnik in pisatelj. Med drugim je bil tudi urednik *Doma in sveta*, ki ga je urejal celih 17 let. Maja 1945 je šel v emigracijo in preko taborišč v Vetrinju, Lienz, Riccioneju prišel v Rim in nato odpotoval v Buenos Aires, kjer je bil eden glavnih stebrov slovenske argentinske emigracije. Tu je sodeloval pri založbah *Svobodna Slovenija* in *Slovenska kulturna akcija*. Izdal je štiri pesniške zbirke, med katerimi je najbolj znana *Velika črna maša* za pobile Slovence (1949).

O njegovem literarnem, kulturnem in publicističnem delu sta spregovorila pisatelj Zorko Simčič, ki je bil njegov osební prijatelj, ter profesor, pesnik in prevajalec Janko Moder. Izčrpno in objektivno sta segla v življenje dr. Tineta Debeljaka kot Slovenca, človeka-humanista, domoljuba, demokrata in globokega kristjana.

D. Štoka

telefonsko številko in vsaj 2 datuma, ko bi lahko sodelovali pri oddaji.

Počitnice nekoliko drugače

Objavljamo nekaj datumov in informacij za tiske, ki bi radi preživeli počitnice na nekoliko drugačen način.

Klanec pri Kozini - dnevi duhovnosti za mlade, ki so končali 1., 2. in 3. srednjo; od 2. do 8. julija ter od 20. do 29. julija;

- dnevi duhovnosti za mladino; od 9. do 15. julija ter od 30. julija do 5. avgusta. Prijave sprejema Milan Pregelj (župnik v Klancu), Klanec 20, 66240 Kozina, tel. (066) 81474 ali 81687.

Stržišče - dnevi duhovnosti za mladino; prijavitelji se lahko pri Ireni Obroza, tel. 826070 do 14. julija.

Assisi - dnevi duhovnosti po sledovih sv. Frančiška za mladino nad 18. letom starosti; od 7. do 14. avgusta. Organizirajo slovenski minoriti in frančiškani.

26. - 30. avgust; dnevi duhovnosti za mlade iz zamejstva, ki jih organizira Odbor za mladinsko pastoralo za tržaško pokrajino. Kraj bo naknadno objavljen; prijave zbira Zvone Štrubelj, tel. 040/211276.

Ignacijanske duhovne vaje (v tišini) za mlade nad 18. letom starosti potekajo celo poletje v različnih krajih; za informacije in prijave Giordina Pisani, tel. 040/410860.

V Logarski dolini bodo duhovne vaje za mladino zadnji teden julija; za informacije Mitja Petaros, tel. 040/639793.

Sodelavce prosimo, naj zaradi spremenjenih urnikov tiskarne pošiljajo članke najkasneje do ponedeljka zvečer, obvestila pa do torka popoldne.

KATOLIŠKI GLAS

Tednik

List je nastal po združitvi goriškega tednika »Slovenski Primorec« in tržaškega »Teden«. Prva številka »Katoliškega glasa« je izšla 2. februarja 1949

Registriran na goriškem sodišču pod št. 5 dne 28.01.1949

Glavni in odgovorni urednik:

Dušan Jakomin

Izdaja: Zadruga Goriška Mohorjeva
Riva Piazzutta 18 - Gorizia - P.I. 00480890318
Tiska: Tiskarna Budin
Riva Piazzutta 18 - Gorizia

Letna naročnina v lirah:

Italija	55.000
Slovenija	55.000
inozemstvo	80.000
zračna pošta	100.000

Oglasi in osmrtnice: 1 modulo (5 cm višine v enem stolpcu) 45.000 lir + 19% IVA. Možne so sestave z več enako velikimi moduli, ne pa vmesne mere.

Član: ZDRUGA ITALIJANSKEGA PERIODIČNEGA TISKA

ZVEZA ITALIJANSKIH KATOLIŠKIH TEDNIKOV